

KADERNOTA 2024

Bestuursrapportage 2024 en de kaders voor de begroting 2025 (- 2028)

Gemeente Ameland

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Beleid.....	7
2.1 Programma 1 Bestuur	9
2.2 Programma 2 Sociaal Domein	15
2.3 Programma 3 Onderwijs	23
2.4 Programma 4 Fysieke leefomgeving	27
2.5 Programma 5 Economie	37
2.6 Programma 6 Duurzaamheid	41
2.7 Programma 7 Volkshuisvesting.....	45
2.9 Dekkingsmiddelen	53
3. Financiën.	55
3.1 Inleiding.....	57
3.2 Eerste begrotingswijziging 2024	59
3.3 Tweede begrotingswijziging 2024	67
3.4 Derde begrotingswijziging 2024	68
3.5 Cijfermatige startpositie vóór nieuw beleid	70
3.6 Voorstellen nieuw beleid.....	72
3.7 Financiële eindsituatie, basis voor meerjarenbegroting 2025 - 2028	74
Bijlagen	76
Bijlage 1: Eerste begrotingswijziging 2024	79
Bijlage 2: Tweede begrotingswijziging 2024	81
Bijlage 3: Derde begrotingswijziging 2024	83
Bijlage 4: Nieuw beleid kadernota 2024	88
Bijlage 5: Vierde begrotingswijziging inclusief nieuw beleid 2024	91
Bijlage 6: Raadsagenda (-akkoord) 2022 - 2025	95

1. Inleiding

Voor u ligt de kadernota 2024, de derde van deze raadsperiode. In het jaarlijkse ‘kadernotaproces’ wordt de komende (meerjaren)begroting voorbereid. Er worden inhoudelijke afwegingen gemaakt en financiële kaders gesteld.

In 2022 is de Raadsagenda 2022-2025 door de gemeenteraad vastgesteld. Deze geeft een overzichtelijk beeld van de opgaven, ambities en kansen op Ameland voor de komende periode en verder. Zoals aangegeven in het coalitieakkoord is het geheel aan voornemens en doelen verwerkt in de kadernota en voorzien van een financiële paragraaf.

Op dit moment zijn trendmatige verhogingen van belastingen en leges voorzien, gelijk aan de kadernota van vorig jaar, tot en met 2025. Deze waren nodig voor inflatiecorrectie en het verwerken van beheerplannen. Hieraan is niets veranderd. Toekomstige lastenstijgingen vanaf 2026 zullen afhankelijk zijn van (nieuwe) ambities (zoals het accommodatiebeleid).

Het coalitieakkoord 2022-2026 geeft bovenop de inhoudelijke punten uit de raadsagenda een bestuurlijke beschouwing en samenvattende richting mee. Deze staan als volgt benoemd:

1. Besturen in complexe en snel veranderende tijden;
2. Koers naar de toekomst: meedenken, meepraten, meedoen;
3. De tien meest belangrijke en omvangrijke opgaven en thema’s uit de raadsagenda:
 1. **Leefbaarheid en duurzaamheid** lopen als rode draad door alle beleidsterreinen;
 2. **Energietransitie** alle gebouwen op Ameland naar fossielvrije energie;
 3. **Veerverbinding betrouwbaar en toekomstbestendig** (*gemeente heeft hier geen beslissingsbevoegdheid);
 4. **Welzijnswerk** (toekomst)vraag van burgers is leidend, niet de organisatie, effectievere besteding van middelen;
 5. **Toerisme en vervoer** nieuw beleid is in ontwikkeling en staat in het teken van ‘dempen van de drukte’;
 6. **Sociale en reguliere huisvesting** afmaken lopende projecten, ontwikkelen van nieuwe praktische plannen;
 7. **Ouderenhuisvesting De Stelp** start nieuwbouw begin 2023;
 8. **Personeelshuisvesting** een gezamenlijke kijk op toekomstbestendige huisvesting van werkenden op Ameland;
 9. **Omgevingswet** de invoering van de omgevingswet legt een (onzichtbaar) groot beslag op organisatie en bestuur;
 10. **(On)voorzien** stikstof, corona, vluchtelingenopvang, enz. (nieuwe) ontwikkelingen kunnen ineens zeer urgent zijn.

De genoemde punten verkeren in verschillende fases, vanuit de organisatie is er voor deze en andere onderwerpen uit de raadsagenda veel inzet nodig. Dit wordt gedaan in samenhang met, en aansluitend op, reguliere werkzaamheden. Een integrale benadering is hierbij van belang. Bestaand beleid en punten uit de raadsagenda worden waar mogelijk gekoppeld, aansluitend op punt 7.7 van de raadsagenda.

De spanning tussen wensen en mogelijkheden wordt beheerst door heldere prioritering. In de begroting van 2024 is de formatie vastgesteld op 87 fte exclusief de Sociale Werkvoorziening. Er is sprake van in- door- en uitstroom, maar er is ook sprake van nog niet ingevulde vacatures. Wanneer het invullen van vacatures in eerste aanleg ondanks alle inspanningen niet mogelijk blijkt, dan wordt hiervoor indien noodzakelijk tijdelijk personeel ingehuurd. Ook huren wij externe deskundigen in wanneer specialistische kennis in onze organisatie niet aanwezig is.

In hoofdstuk 2 gaan we in op de verschillende programma's volgens indeling van de programmabegroting. We benoemen per programma wat we willen bereiken, waar we mee bezig zijn en wat het nieuw beleid en de wensen zijn. De belangrijkste actuele onderwerpen zijn per programma genoemd, operationele punten zijn weggelaten. Kijkend naar de raadsagenda benoemen we alle punten.

In hoofdstuk 3 wordt achtereenvolgens een actualisatie van de huidige financiële situatie gegeven, zijn de voorstellen voor nieuw beleid financieel vertaald en is dekking aangegeven.

2. Beleid.

2.1 Programma 1 Bestuur

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma bestuur:

- Bestuur
- Openbare orde en veiligheid

Bestuur

Wat willen we bereiken?

Willen we als bestuur in complexe omstandigheden stappen voorwaarts blijven zetten, dan helpt het om naast de gebruikelijke ‘wat?’ en ‘hoe?’ vraag ook vaker de ‘waarom?’ vraag met elkaar - en betrokkenen - scherp te krijgen. Het is belangrijk gaandeweg te proberen het onderscheid te zien tussen enerzijds korte termijn crisissen, incidenten en problemen en anderzijds wat we voor ons eiland willen bereiken op de lange termijn. We hopen de opgebouwde open en constructieve houding tussen raad, college en organisatie voort te zetten. In ons handelen en ons beleid staat het belang van de Amelander gemeenschap centraal. We bekijken branche breed per vraagstuk of er een rol voor de gemeente is weggelegd en op welke manier de gemeente dit projectmatig met specialisme en capaciteit kan ondersteunen, conform raadsagendapunt 6.5. Daarnaast is de bestuurlijke zelfstandigheid van het eiland een cruciaal uitgangspunt. Samenwerking blijft belangrijk, zowel met andere Waddengemeenten als op nationaal en internationaal niveau. We zoeken samenwerking met andere gemeenten of regio's wanneer dat effectief en/of efficiënt is.

➔ Raadsagendapunten in dit programma: 1.10 – 6.5 – 7.1 – 7.2 – 7.3

Wat zijn we aan het doen?

Participatievisie

In de raadsagenda staat bij punt 7.1 het belang van maatschappelijke betrokkenheid. Naast gemeentelijke informatievoorziening wordt verwacht dat de gemeente doelgroepen meer betreft bij beleidsontwikkelingen. Begin 2023 is de participatievisie en de Inspraak- en participatieverordening vastgesteld, met focus op overheidsparticipatie en burgerparticipatie. De implementatie van deze visie en de bijbehorende participatie-toolkit wordt in 2024 voortgezet.

Eilander beleid

Conform punt 7.2 van onze raadsagenda wordt doorlopend het gesprek over het eilander beleid gevoerd, waar de uitgangspunten simpel en doeltreffend een belangrijke rol spelen. Daar wordt kritisch gekeken naar onze beleidstrajecten. Inmiddels is een nieuwe Woonvisie door de raad vastgesteld waarbij het beoogde principe van ‘simpel en doeltreffend’ is toegepast. Het integraal uitvoeringsprogramma Sociaal Domein is een proeve die een langere doorlooptijd heeft gevraagd om aan dit principe te gaan voldoen: het college hoopt dit nieuwe uitvoeringsprogramma als uitwerking van de Kadernota Sociaal Domein in de loopt van 2024 vast te stellen.

Samenwerking in Waddenverband

In 2019 is de samenwerking in het Waddenverband geëvalueerd, evenals het Waddenconvenant. De belangrijkste conclusie was dat er meer focus in de samenwerking moest worden gebracht. Daar is vorm aan gegeven door het verder ontwikkelen van de onderlinge afspraken (zoals gezamenlijke ondersteuning van bezwarencommissies, dienstverleningsovereenkomsten OOV, onderwijs en versterking van de gezamenlijke deelname aan SSC Leeuwarden).

Overeenkomstig raadsagendapunt 7.3 is een Programma voor de Waddeneilanden vastgesteld. Op grond van dit programma is op 1 november 2023 “Regio Deal De Waddeneilanden” ondertekend,

een convenant tussen een viertal ministeries, de provincies Fryslân en Noord-Holland en de Waddeneilanden. De Regio Deal bestaat uit een Rijksbijdrage en Regionale financiering. In totaliteit gaat het om een omvang van € 36 miljoen (inclusief 5 miljoen voor Quick wins), te besteden aan projecten volgens een vijftal programmalijnen. De uitvoeringsperiode is voorzien van 2 november 2023 tot en met 31 december 2027 en Samenwerkingsverband De Waddeneilanden is eindverantwoordelijk voor de Regio Deal.

Gemeente Ameland is aangewezen als regiokassier en heeft inmiddels van het rijk de subsidiebeschikking ontvangen (€ 15,5 miljoen). Bovendien is een eerste bijdrage van ruim € 8 miljoen door het rijk overgemaakt op de bankrekening van de Regio Deal.

Als onderdeel van deze Regio Deal heeft het Rijk bovendien een bedrag van € 5 miljoen uitgekeerd voor quick wins woningbouw (via Terschelling). De looptijd van deze regeling is 10 jaar (tot 31 december 2032, dus daarmee langer dan de Regio Deal). Als gemeente Ameland hebben wij voor het project GWA-fase 2 inmiddels een bedrag van € 600.000 ontvangen. De projecten flexwonen pilot 1 en De Nieuwe Stelp zijn eveneens aangedragen voor een bijdrage uit deze middelen.

Vanaf 2024 voert gemeente Ameland de financiële administratie van GR De Waddeneilanden; deze werkzaamheden werden tot en met 2023 uitgevoerd door gemeente Terschelling. De afspraken over inzet uren, financiële vergoedingen en dergelijke zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst.

Evaluatie partnerschappen

In 2023 zijn de bestaande samenwerkingen geëvalueerd en is er onderzoek gedaan naar internationalisering. Geconcludeerd is dat bestaande samenwerkingen zich niet in de richting hebben ontwikkeld zoals bedoeld. Besloten is de bestaande gemeentelijke partnerschappen in principe om te vormen. Het college heeft zich voorgenomen een subsidieregeling vast te stellen op het gebied van internationalisering. Toekomstige doelen van internationale samenwerking worden rechtstreeks gekoppeld aan gemeentelijke doelstellingen en de raadsagenda, waarbij gerichte en bij voorkeur tijdelijke samenwerkingsverbanden worden gekozen gericht op verwerving van Europese subsidies. De beschikbaar gestelde middelen zijn aangewend voor het uitvoeren van de evaluatie, het doen van onderzoek, vertalingen en aan de facilitering van het laatste bezoek aan Kleve.

Camminghaslot

Zoals bekend is door een stichting de haalbaarheid van de herbouw van het voormalige Camminghaslot op de oorspronkelijke plek, namelijk de locatie van het huidig gemeentehuis, in meerdere fasen onderzocht. Het initiatief bleek financieel niet haalbaar voor de Stichting; tenzij de gemeente het slot als gemeentehuis zou beschouwen. Het college heeft met de raad gedeeld dat het initiatief daarom definitief zou moeten worden afgewezen, tenzij de gemeente substantieel zou gaan sparen voor een geheel nieuw gemeentehuis. Omdat tot sparen in de vorige Kadernota niet werd besloten, heeft het college met de stichting gecommuniceerd dat de gemeente niet wil meewerken aan een verhuizing/nieuwbouw van het gemeentehuis. De stichting heeft eindverantwoordelijkheid ingediend over alle subsidies en het project beëindigd.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Versterken strategische rol griffie (€ 12.000)

In 2024 is het gesprek over hoe de raad ondersteund wordt en wat daarin verbeterd kan worden gestart. Daarvoor staat een aantal acties gepland (zoals opnieuw vastleggen functioneel leidinggeven door griffier aan ondersteunende functies, afspraak over vervanging van griffier, overwegen van commissiegriffiers ed.). Voor de langere termijn is het goed een keer 'groot onderhoud' te overwegen en daar, zo nodig, een expert opinie over in te winnen. Om dit mogelijk te maken wordt een eenmalig budget van € 12.000 voor 2025 geraamd.

Regio Deal (€ 137.500 aanvullend reserveren)

Zoals in het convenant aangegeven is het aandeel in de Regio Deal voor de gezamenlijke Waddeneilanden € 7,75 miljoen. Overeenkomstig de voor gezamenlijke kosten gekozen verdeelsleutel, is het aandeel van gemeente Ameland een bedrag van € 1.937.500. Gemeente Ameland heeft hiervoor in 2022 een specifieke Reserve projecten Waddeneilanden gevormd, waarin een bedrag van € 1.800.000 beschikbaar is. Gelet op de te verwachten bijdrage, is een aanvulling van deze reserve nodig van € 137.500.

Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Ameland is een gemeente waar iedereen zich prettig, veilig en beschermd voelt. Toezicht en handhaving is nodig voor een veilige en leefbare gemeente. In de raadsagenda is dit vertaald onder punt 1.9 en punt 1.10.

Op een toeristisch eiland als Ameland komen regelmatig veel mensen bij elkaar. Er zijn dan ook afspraken nodig over onder meer het gebruik van de soms beperkte ruimtes, het houden van evenementen, openingstijden het gebruik van voorzieningen en het terugdringen van (geluids-) overlast. Ook op het gebied van een aantal specifieke kwesties, bijvoorbeeld scheepvaart ten noorden van Ameland, ontwikkelingen rondom opvang vluchtelingen, en ondermijning blijft aandacht noodzakelijk.

Gelet op de eilandsituatie is het belangrijk dat de verschillende hulpdiensten in noodsituaties snel en gecoördineerd worden ingezet. Iedereen moet immers kunnen vertrouwen op adequate hulp bij ongelukken en calamiteiten.

➔ Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.9 – 1.10

Wat zijn we aan het doen?

Openbare orde en veiligheid

De gemeentelijke inzetplannen worden geactualiseerd en in het najaar wordt een training gepland voor het Team bevolkingszorg en het Gemeentelijke Beleidsteam. Momenteel wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan van het Integraal Veiligheidsbeleid. Hierbij wordt naast de reguliere werkzaamheden gewerkt aan de uitvoering van de Gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing, de pilot overstromingsscenario's, een uitvoeringsplan voor ondermijning voor de Wadden en het contract van de strandbewaking zal weer afgesloten dienen te worden. Ook wordt in 2024 het Integraal Veiligheidsplan geactualiseerd. Hierbij worden behalve de politiecijfers ook de subjectieve veiligheidscijfers uit de Veiligheidsmonitor gebruikt en zal er worden gekeken naar actualiteiten en trends.

Handhaving

In samenwerking met de veiligheidsregio en de FUMO geeft de gemeente uitvoering aan verschillende taken op het gebied van handhaving. Dit betreft taken zoals illegale bewoning, de alcoholwet, milieu, APV, verkeer en de ruimtelijke ordening. De taken worden op een projectmatige manier benaderd, zo wordt er nu meer aandacht aan illegale bewoning besteed. Dit is in overeenstemming met raadsagendapunt 1.10. In 2024 wordt gewerkt aan de actualisatie van het huidige VTH-beleid.

Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's)

Voor het toezicht op verkeersregels en de Alcoholwet wordt gebruik gemaakt van BOA's. Ten slotte vindt afstemming plaats met de handhavers van andere overheidsorganisaties en de terrein behorende organisaties in een regulier overleg. Vanaf 2024 wordt gebruik gemaakt van de diensten van een ander bedrijf.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Putten boren bluswatervoorziening (€ 10.000)

In het najaar van 2023 heeft het waterdetachement van Defensie een tweetal putten geboord ten behoeve van de bluswatervoorziening. De intentie was om in april nog twee putten te boren, maar vanwege de aanwezigheid van een beschermde soort (bleek uit Quick scan), kon slechts op één plek geboord worden. Defensie komt naar verwachting in februari/ maart 2025 terug om de geplande vierde put te boren. Daarna is nog materiaal over en kan met een investering van ongeveer € 10.000, - nog een put worden geboord. De locatie van deze eventuele put is gekozen in overleg met beide ploegleiders van de brandweer. Ook hier zullen weer de nodige vergunningen/ toestemmingen voor moeten worden verkregen.

2.2 Programma 2 Sociaal Domein

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma sociaal domein:

- Algemene voorzieningen
- Sportevenementen (niet benoemd in deze Kadernota)
- Musea en culturele voorzieningen
- Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Jeugdwet
- Participatiewet

Algemene voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Met algemene voorzieningen wil de gemeente bereiken dat (groepen) inwoners vanuit de eigen vraag laagdrempelig kunnen deelnemen aan en gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen die ondersteunen bij maatschappelijke deelname, zelfredzaamheid en participatie op Ameland. Het gaat om voorzieningen als bibliotheekwerk, peuteropvang, (jeugd)gezondheidszorg, activiteiten jeugdbeleid, sportvoorzieningen, schuldhulpverlening, maatschappelijk werk, welzijnswerk, dorpshuizen, museaal werk, subsidies, etc. De inzet van algemene voorzieningen kenmerkt zich door een combinatie van professionals en vrijwilligers en kan de inwoners ondersteuning bieden bij een hulpvraag en/of het meedoen in de samenleving. De inzet heeft een preventieve werking en is voorliggend aan de inzet van individuele, geïndiceerde, hulp/ondersteuning/zorg (in de tweede lijn).

De inzet en het faciliteren van algemene voorzieningen heeft een koppeling met de onderwerpen: Nieuwbouw Woonzorgcentrum Ambla, aanpak 'jeugdproblematiek', inclusieve samenleving, toekomstbestendige organisatie en uitvoering welzijnswerk, IKC-vorming, preventief armoedebeleid en beleid/strategie maatschappelijk vastgoed zoals opgenomen in de Raadsagenda 2022-2025.

➔ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.1 – 4.4 – 4.5 – 7.6

Wat zijn we aan het doen?

Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein

Het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein is in concept afgerond en wordt op korte termijn voorgelegd aan het college. U ontvangt hierover nadere informatie. De speerpunten van het programma zijn , conform het beleidskader Sociaal Domein (vastgesteld april 2023), gericht op 1. Normaliseren en preventie waar kan, helpen waar moet; 2. Ondersteuningsvraag lokaal oplossen, tenzij.....; 3. Op eigen kracht, tenzij... Op basis van dit programma, aanvullende op de reguliere werkzaamheden inclusief de inzet van individuele voorzieningen (Jeugdhulp, Wmo, Werk en Inkomen), hebben de volgende onderwerpen de aandacht:

- Nadere afstemming tussen cluster Sociaal Domein (beleid, beschikkingen) en Stichting Sociaal Werk Ameland (uitvoeringstaken), inclusief heroriëntatie op de subsidiëring van de dorpshuisfunctie (maatschappelijke activiteiten);
- Opzet en inrichting van het jongerenwerk;
- Aanpak van alcohol- en middelengebruik jongeren;
- Oriëntatie op IKC-vorming in overleg met kinderopvangorganisaties en basisscholen;
- Afstemming van de inzet van Jeugdhulp in het onderwijs;

- Het huidige sport- en beweegbeleid is op onderdelen verouderd. Het streven is de actualisatie van het sportaccommodatiebeleid mee te nemen in het integraal accommodatiebeleid. Daarnaast geldt een subsidieregeling voor verenigingen en evenementen, deze wordt heroverwogen bij de evaluatie van het subsidiebeleid. Verder wordt op inhoud het sportakkoord uitgevoerd in het kader van SPUK/GALA. De actiepunten worden opgenomen in het integraal uitvoeringsprogramma Sociaal Domein.
- Actualiseren van het subsidieproces met aandacht voor inhoud en afstemming en monitoring;
- Uitwerking van (haalbare) aanbevelingen uit het onderzoek naar begeleid en beschermd wonen;
- Afstemming ouderenzorg/-activiteiten en sociaal werk;
- Evaluatie van de (interne) organisatie rondom 'loonkostensubsidie en Wsw';
- Deelname aan en inbreng in de opzet van het Accommodatiebeleid (maatschappelijk vastgoed) en de uitwerking van de RegioDeal (pijler Goed Wonen en Leven).

Woonzorgcentrum Ambla

In het laatste kwartaal van 2024 wordt de realisatie en bouw van Ambla afgerond, inclusief het inrichten van de openbare ruimte rondom het nieuwe gebouw en bestaande gebouw Ons Hol en de herschikking van sportvelden. Naar verwachting kan dit met het beschikbaar gestelde krediet. Indien de budgetvraag onverhoopt het beschikbare budget overstijgt komen we bij u terug met een raadsvoorstel. Na afronding van de nieuwbouw en herinrichting van de omgeving start het inhuizen van de bewoners aan het voortgaande samenwerkingsproces (inhoudelijk en gebruik van ruimten) tussen de zorg, sociaal werk en dorpshuisfunctie.

Professionalisering Welzijnswerk

Vanaf 2024 is de uitvoering van de activiteiten in het Sociaal Domein als volgt georganiseerd: Het cluster Sociaal Domein van de gemeente is verantwoordelijk voor het beleid, de beschikkingen individuele voorzieningen (Jeugdhulp, Wmo en Werk en Inkomen) en het verlenen van subsidies en opdrachten aan samenwerkingspartners, waaronder Stichting Sociaal Werk Ameland. De vernieuwde stichting Sociaal Werk Ameland (met een directeur-bestuurder en Raad van Toezicht) is met een team professionals (gebiedsteammedewerkers, sociaal werkers, buursportmedewerker) in opdracht van de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van het brede Sociaal Werk, inclusief Gebiedsteam.

De samenwerking tussen de stichtingen wordt de komende periode nader gestructureerd, conform raadsagendapunt 4.5. Het streven is de subsidiëring van de dorpshuisfunctie (maatschappelijke activiteiten) te actualiseren. Indien dit voor de toekomst om aanvullende financiële middelen vraagt dan wordt u hierover geïnformeerd en volgt een apart voorstel.

De subsidie voor de vernieuwde organisatie Sociaal Werk Ameland voor de lijnen sociaal werk, inclusief gebiedsteam en jongerenwerk, en dorpshuisfunctie past voor nu in de begroting van de gemeente. Gekoppeld aan de subsidieverlening is een richtinggevende omschrijving van de uit te voeren activiteiten opgesteld. Dit vormt de basis voor het maken van nadere afspraken over de invulling van taken, de uitvoering van activiteiten en het volgen/monitoren van de resultaten evenals maatschappelijke effecten, inclusief de verantwoording.

Daarnaast wordt door stichting Sociaal Werk Ameland, samen met de stichtingen 't Wantij en 't Camminghahuus, de dorpshuisfunctie vormgegeven en uitvoering gegeven aan kinderopvang, inclusief peuteropvang en muziekonderwijs.

Voetbalaccommodatie Nes-Buren

De uitbreiding en verbetering van de veldverlichting bij de voetbalaccommodatie Nes-Buren is gerealiseerd. De bezetting, het nut en de noodzaak en mogelijke investeringen in de toekomst van het voetbalcomplex worden meegenomen in het 'proces Accommodatiebeleid maatschappelijk vastgoed' wat nu integraal wordt uitgewerkt. Indien het nodig is om bij de voetbalaccommodatie, vooruitlopend op mogelijk lange termijninvesteringen, tijdelijk extra voorzieningen te treffen, dan informeren wij u hierover of komen we bij u terug met een voorstel.

Beheerplan sportterreinen

Het beheerplan sport, waarin het onderhoud van onder meer de voetbalvelden en de tennisbanen is opgenomen, is afgerond. Het college zal dit beheerplan binnenkort vaststellen. Voor de jaarlijks terugkerende kosten is voldoende budget opgenomen in de begroting. Voor eenmalige grotere uitgaven (zoals kurk op kunstgrasveld, toplaag renovatie sportveld) zijn extra bedragen opgenomen in de eerste begrotingswijziging bij deze kadernota.

Evaluatie subsidiebeleid

Gemeente Ameland verleent jaarlijks subsidies aan diverse instellingen, stichtingen en verenigingen op Ameland. In de tweede helft van 2024 en doorlopend in 2025 evalueren en vernieuwen we de regelgeving omtrent subsidieverlening en eerder gemaakte keuzes en afspraken over beschikbaar gestelde subsidies. Tevens beoordelen we het interne proces van subsidieverlening op mogelijkheden tot efficiencyverbeteringen en de samenhang van subsidies met andere onderwerpen waarover we afspraken hebben met de subsidieontvangers (zoals verhuurcontracten). Daarnaast passen we bij het opstellen van de begroting waar nodig indexeringen toe, waardoor voor 2025 bij de begroting de juiste subsidieplafonds kunnen worden vastgesteld.

Musea en culturele voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Met de activiteitengroep musea en culturele voorzieningen streven we behoud en expositie van het specifieke eilander cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke waarden na. Stichting Amelandse Musea (STAM) exploiteert een aantal musea in gebouwen die in erfpacht door de gemeente zijn overgedragen. Via de musea worden exposities gehouden, excursies en activiteiten georganiseerd en worden de eilander scholen betrokken. De Musea vormen een belangrijk onderdeel van het toeristische aanbod op het eiland. Onder het cultuurhistorisch erfgoed vallen ook historische kerken, begraafplaatsen en dergelijke. Daarnaast is de STAM nadrukkelijk betrokken bij onderzoeken en het behoud van de flora, fauna en de natuur op Ameland en biedt inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt kans op werk.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

80 jaar vrijheid (€ 25.000)

Van september 2024 tot en met augustus 2025 wordt in Nederland gevierd dat de Tweede Wereldoorlog 80 jaar geleden ten einde kwam. De viering en herdenking van 80 jaar vrijheid zal groots plaatsvinden, met herdenkingen, vieringen en activiteiten in heel Nederland. Om initiatieven vanuit de samenleving op Ameland te ondersteunen wordt voorgesteld een bedrag van € 25.000 te reserveren in 2025. Financiële ondersteuning is alleen bedoeld voor doordachte initiatieven.

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wat willen we bereiken?

Inwoners van Ameland, ook inwoners met beperkingen, kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en deelnemen aan de samenleving en sociale activiteiten. Wanneer inwoners in hun dagelijks functioneren problemen ervaren, biedt de gemeente via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hulp in de vorm van bijvoorbeeld woningaanpassingen, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, begeleiding/dagopvang en huishoudelijk hulp.

Een belangrijk uitgangspunt hierbij is zelfredzaamheid, de toepassing van het eigen netwerk en het gebruik van algemene voorzieningen. Op het moment dat dit onvoldoende is, kunnen aanvullend individuele voorzieningen worden ingezet. De inzet van maatschappelijke ondersteuning heeft een koppeling met het onderwerp begeleid wonen zoals opgenomen in de Raadsagenda 2022-2025.

→ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.2

Wat zijn we aan het doen?

Individuele voorzieningen

In gevallen waarbij het benutten van de eigen kracht, ondersteuning vanuit het eigen sociale netwerk en de inzet van algemene voorzieningen ontoereikend is worden individuele (maatwerk) voorzieningen, zoals hulp bij het huishouden, begeleiding, dagopvang, hulpmiddelen, wmo-vervoer, woningaanpassingen ingezet.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Begeleid en beschermd wonen (€ 35.000)

In overleg met betrokken inwoners en samenwerkingspartners is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden en haalbaarheid van het bieden en structureren van (vormen van) begeleid en beschermd wonen op Ameland, conform raadsagendapunt 4.2. Op basis van dit onderzoek is een adviesrapport met conclusies en aanbevelingen opgesteld, waarbij rekening is gehouden met de toekomstige ontwikkeling van Beschermd wonen naar beschermd thuis. Daarnaast zijn voor het vervolg een aantal waardevolle en kansrijke ontwerpsuggesties benoemd. Deze bieden werkbare handvaten voor de uitwerking. Als volgende stap is het wenselijk de ontwerpsuggesties uit te werken. Dit vraagt specifieke inhoudelijke expertise voor de (bege)leiding van het vervolgproces. Er wordt voorgesteld hiervoor een bedrag van € 35.000 beschikbaar te stellen.

Jeugdwet

Wat willen we bereiken?

Jongeren op Ameland groeien veilig en gezond op tot volwassenen. Voor het opgroeien en ontwikkelen van jongeren is een sterke samenleving nodig. De opvoeding vindt plaats binnen de gezinnen, het onderwijs en in de buurt. Wanneer door omstandigheden onvoldoende sprake is van een gezonde en veilige ontwikkeling, kan basishulp worden geboden via huisarts, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, welzijnswerk, of het gebiedsteam. Wanneer deze lichte ondersteuning niet volstaat, wordt gespecialiseerde jeugdhulp ingezet.

→ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.3 – 4.6

Wat zijn we aan het doen?

Individuele voorzieningen

In gevallen met een specialistische opvoed- en opgroevraag wordt in overleg met de ouders/verzorgers van jeugdigen en de jeugdigen specialistische jeugdhulp ingezet. Dit is aanvullend op de inzet van meer preventieve activiteiten (algemene voorzieningen) zoals bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg en het zorgaanbod in het onderwijs.

Afstemming inzet jeugdhulp en passend onderwijs

Bij het opgroeien, opvoeden en ontwikkelen van jeugdigen komt het voor dat passend onderwijs en jeugdhulp raakvlakken hebben. In deze situaties is het nodig dat individuele jeugdhulp wordt ingezet in het onderwijs. Op dat moment is sprake van gedeelde verantwoordelijkheid, het is wenselijk hierover tussen onderwijs en gemeente nadere afspraken te maken. Deze afstemming krijgt een vervolg in 2025.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Jongerenwerk

In de tweede helft van 2023 was er tijdelijk een jongerenwerker aangesteld met de opdracht verbinding met jongeren te zoeken en advies te geven over de aanpak preventie/toezicht alcohol en drugs en het toekomstbestendig structureren van jongerenwerk in het team Sociaal Werk bij de lokale stichting. Op basis van het uitgebrachte advies wordt medio 2024 een jongerenwerker bij de stichting Sociaal Werk aangesteld voor: het bieden van laagdrempelige (vraaggerichte) ondersteuning aan jongeren in hun ontwikkeling naar volwassenheid (signaleren, motiveren, opvoeden en activeren). Voor de inzet van een jongerenwerker is in de begroting voldoende financiële ruimte.

Preventie/toezicht en handhaving vermindering alcohol en drugsgebruik jongeren

Op basis van het uitgebrachte advies van de tijdelijke jongerenwerker is in april 2024 door het college besloten een tijdelijke projectleider voor de aanpak alcohol- en drugspreventie aan te stellen die een aanpak uitwerkt waarbij bij de uitvoering de jongerenwerker betrokken wordt. Voor de genoemde zaken zijn in de begroting van de gemeente voldoende financiële middelen beschikbaar.

Participatiewet

Wat willen we bereiken?

Inwoners nemen naar hun mogelijkheden deel aan het arbeidsproces. Wanneer mensen niet zelfstandig in staat zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen, biedt de gemeente via de Participatiewet ondersteuning. Bij voorkeur wordt getracht om mensen regulier werk te bieden. Wanneer dit niet lukt, worden extra instrumenten ingezet. Inwoners die moeten rondkomen van een laag inkomen en niet in eigen onderhoud kunnen voorzien, kunnen financiële steun ontvangen in de vorm van bijvoorbeeld bijzondere bijstand of kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Ter voorkoming van en begeleiding bij financiële problemen wordt financieel advies gegeven.

→ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.7

Wat zijn we aan het doen?

Individuele voorzieningen

In het algemeen wordt ingezet op het aan de voorkant organiseren van werk en inkomen en het voorkomen van schulden. Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt laagdrempelig de mogelijkheid geboden om met inzet van loonkostensubsidie en begeleiding het wettelijk minimumloon te verdienen en mee te doen in de samenleving. Als dit uiteindelijk niet haalbaar blijkt worden bijstandsuitkeringen ingezet. In de uitvoering vormen de clusters sociaal domein en P&O het 'sociale werkbedrijf'. In overleg met Cedris (belangenvereniging sociale werkbedrijven) wordt bezien hoe de samenwerking/afstemming in deze unieke opzet (kleinschalige eilandsituatie) nadrukkelijker kan worden gestructureerd en geborgd.

Energietoeslag

De energietoeslag is een bijdrage voor personen met een relatief laag inkomen ter compensatie van de hoge energiekosten. Tot oktober 2024 wordt uitvoering gegeven aan het verlenen van de energietoeslag over het jaar 2023 aan huishoudens die daarvoor in aanmerking komen. Voor de uitvoering van deze regeling ontvangt de gemeente extra rijksmiddelen, de inschatting is dat de in 2023 ontvangen middelen toereikend zullen zijn. Deze regeling krijgt landelijk voor nu geen vervolg.

2.3 Programma 3 Onderwijs

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma onderwijs:

- Openbaar primair en voortgezet onderwijs
- Lokaal onderwijs beleid

Openbaar primair en voortgezet onderwijs

Wat willen we bereiken?

We willen het openbaar primair - en het openbaar voortgezet onderwijs faciliteren door het bieden van administratieve en beleidsmatige ondersteuning. De kwaliteit van het onderwijs heeft grote invloed op de toekomst van onze jeugd. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt op basis van de wettelijke taak bij de schoolbesturen, de ouders, de leerlingen, en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit sluit aan bij punt 4.6 uit de raadsagenda.

➔ Raadsagendapunt in deze activiteitengroep: 4.6

Wat zijn we aan het doen?

Bestuurlijk fusieproces basisonderwijs West Ameland

De besturen en directies van de scholen voor basisonderwijs op West Ameland hebben zich voorgenomen bestuurlijk te gaan fuseren. Voor het openbaar basisonderwijs betekent dat een verzelfstandiging. Over een bestuurlijke verzelfstandiging van het openbaar onderwijs moet de gemeenteraad een besluit nemen.

Leerlingenaantal OBS 't Ienster

Volgens de leerlingenprognoses van de gemeente zal het leerlingenaantal van OBS 't Ienster voor het eerst in 2026 onder de opheffingsnorm van 23 leerlingen dalen. Dit is de opheffingsnorm voor de gemeente Ameland. Het is de laagst mogelijke opheffingsnorm. Als het leerlingenaantal van een school zich op drie achtereenvolgende teldata onder de opheffingsnorm bevindt, wordt de bekostiging door het rijk stopgezet.

Accountant

Op basis van een aanbestedingsprocedure heeft de gemeenteraad begin 2022 Aksos aangewezen tot accountant voor het openbaar onderwijs voor de boekjaren 2022 tot en met 2025. In nauw overleg met deze accountant is het proces voor de totstandkoming van de jaarverslagen van het openbaar onderwijs geoptimaliseerd. Dit heeft ertoe geleid dat we een kwalitatieve inhaalslag hebben kunnen maken in het jaarverslag van beide besturen. In beide gevallen is er nu sprake van goede jaarverslagen die aan alle wettelijke eisen voldoen, zowel qua inhoud als qua opmaak.

Bestuur en intern toezicht BWS

In september 2023 heeft de inspectie een herstelonderzoek uitgevoerd bij het bestuur en bij de school (BWS). De inspectie beoordeelt de bestuurlijke kwaliteitszorg opnieuw als onvoldoende. Op twee van de drie standaarden uit het kwaliteitsgebied, namelijk: "visie, ambities en doelen (besturing)" en "evaluatie, verantwoording en dialoog (ambitie)" wordt nog een onvoldoende gegeven. Het kwaliteitsgebied "uitvoering en kwaliteitscultuur (kwaliteitszorg)" wordt nu wel als voldoende beoordeeld. Wel is sprake van verbetering, vooral waar het gaat om het interne toezicht en de medezeggenschap. Net als in 2022 zijn er geen risico's voor de onderwijskwaliteit op school. De basiskwaliteit is gewaarborgd. Daarnaast beschikt het bestuur over voldoende financiële middelen en kan het aan de financiële verplichtingen op korte en langere termijn voldoen.

De onderwijskwaliteit moet beter bewaakt worden door voor alle onderdelen van het kwaliteitsbeleid toetsbare doelen vast te stellen. Ook moet in het jaarverslag een passage opgenomen worden waarin de interne toezichthouder beschrijft hoe hij erop toeziet dat het geld zinvol wordt besteed. Verder kan het toezichtkader effectiever benut worden als er concrete normen, criteria of ijkpunten worden toegevoegd. Daarnaast zijn er nog enkele zaken die beter kunnen in het bestuursverslag. De herstelopdracht over het intern toezicht is vervuld.

De inspectie ziet erop toe dat het bestuur de bestuurlijke kwaliteitszorg verder verbetert en voldoet aan de herstelopdrachten. De inspectie heeft het tweede herstelonderzoek recent uitgevoerd. De inspectie heeft geconcludeerd dat nu alle drie standaarden van het bestuur een voldoende zijn. Er resteert nog één nieuwe herstelopdracht, het verduidelijken van de rol- en taakverdeling tussen bestuur en directeur in een vernieuwd managementstatuut. Dit moet voor 1 oktober 2024 zijn afgerond.

Lokaal onderwijs beleid

Wat willen we bereiken?

De eilander jeugd mogelijkheden bieden zich te ontplooiën tot zelfstandige burgers, zodat ze in sociaaleconomisch en maatschappelijk opzicht op een goede wijze in de samenleving kunnen functioneren.

→ Raadsagendapunt in deze activiteitengroep: 4.6

Wat zijn we aan het doen?

Aanvullend dyslexiebeleid

In het verleden is onderzoek gedaan naar het voorkomen van dyslexie op Ameland. Door de raad is gekozen extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor leerlingen met dyslexie of ernstige taal- of leesproblemen die niet in aanmerking komen voor een indicatie- en behandeling op grond van de regeling voor ernstige dyslexie. Er is een kracht geworven die op Ameland woonachtig is en daarmee is de ondersteuning voor het basisonderwijs flexibeler en minder kwetsbaar geworden. Ondersteuning wordt zowel voor het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs geboden, in de vorm van financiële middelen voor begeleiding, behandeling, scholing en aanvullend materiaal. De werkgroep dyslexie, met vertegenwoordigers van alle scholen en de gemeente, heeft een belangrijke rol bij het aanvullend beleid. In 2023 is een nieuwe overeenkomst gesloten met Pento die de dyslexiebegeleiding in het basisonderwijs verzorgt.

Huisvesting onderwijs, peuterspeelzaalwerk – kinderopvang

Er is een wettelijke verplichting voor gemeenten een integraal huisvestingsplan onderwijs op te stellen, samen met de schoolbesturen. Los van deze verplichting zijn er diverse redenen een visie op huisvesting in het onderwijs en de opvang te ontwikkelen. Bovendien speelt op rijksniveau een discussie over de kwaliteit van onderwijshuisvesting, inclusief de hoogte van de bekostiging van gemeenten in het gemeentefonds voor onderwijshuisvesting.

Verder komt de verplichting om gemeentelijk vastgoed, waaronder de schoolgebouwen, te verduurzamen met een daarbij behorende financiële opgave. Met uitzondering van de BWS zijn in alle schoolgebouwen verbeteringen voor het binnenklimaat nodig. Het is gewenst in overleg met partijen tot een visie en keuzes te komen, gebaseerd op de uitwerking van het accommodatiebeleid (raadsagenda punt 3.3) en het voornemen om doorlopende leerlijnen (integrale kind centra) voor Ameland verder uit te werken.

Als onderdeel van deze integrale visie zal ook voor de Burgemeester Walda School (BWS) een visie op huisvesting worden ontwikkeld. Het kan wenselijk zijn de Ameland Academy en/of de Waddencampus hierbij te betrekken. Het integraal huisvestingsplan onderwijs en jeugd is gekoppeld aan het bredere gemeentelijke accommodatiebeleid. Het proces om te komen tot accommodatiebeleid voor de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente is in 2023 gestart.

Evaluatie Samenwerkende Waddenscholen Primair Onderwijs (SWAP)

De elf basisscholen op de Friese Waddeneilanden werken samen in het SWAP. De samenwerking gaat over financiën, scholing, afstemming van beleid met externe partners en de zorg voor alle leerlingen, zo lang en breed mogelijk op de eilanden zelf. Ook zijn er gezamenlijke afspraken over ambulante begeleiding op scholen en verwijzing van leerlingen naar het speciaal onderwijs en het speciaal basisonderwijs. De bestaande samenwerking is geëvalueerd en vernieuwd waarbij een nieuw convenant overeen is gekomen.

Samenwerking Fryslân-Noard

Samenwerkingsverband Fryslân-Noard is het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs voor voortgezet onderwijs in het noorden van Friesland. Bij dit samenwerkingsverband zijn 12 schoolbesturen aangesloten uit 9 gemeenten, waaronder de BWS van Ameland. Onlangs is een wisseling geweest waarbij de portefeuillehouder Onderwijs deel uitmaakt van het toezichhoudend bestuur.

2.4 Programma 4 Fysieke leefomgeving

Fysieke leefomgeving is een belangrijk factor voor goed wonen, werken en recreëren op Ameland. In dit programma komen de volgende activiteitengroepen aan bod:

- Infrastructuur
- Openbare Ruimte
- Afval en milieu
- Ruimtelijke ordening

Infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Gemeente Ameland is als eigenaar of (mede)beheerder verantwoordelijk voor de kwaliteit en staat van onderhoud van veel onderdelen in de openbare ruimte. Voor de gemeentelijke infrastructuur streven we naar een behoud van het hoge kwaliteitsniveau. De werkzaamheden worden plan- en projectmatig uitgevoerd. Naast de werkzaamheden uit de plannen of projecten worden meldingen van bewoners behandeld. Wanneer nodig worden plannen geactualiseerd of nieuw opgesteld zoals voor wegen, havens, gebouwen en sport. Verkeer & Vervoer valt ook onder Infrastructuur. De inzet op de veerverbinding krijgt continu aandacht.

➔ Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.2 – 5.1 – 5.2 – 5.3 – 5.4 – 5.5 – 5.6

Wat zijn we aan het doen?

Reconstructie Baron Rengersweg/ Nesserweg

Voor het totaalplan Baron Rengersweg en een deel van de Nesserweg heeft de raad februari jongstleden een krediet beschikbaar gesteld. Het plan betreft afkoppelmaatregelen, herbestatingswerkzaamheden en onderhoud riolering. Voor de afkoppelmaatregelen (IT-riool) wordt een subsidie verwacht van € 63.000. De uitvoering vindt plaats in 2024.

Veerverbinding

De ambtelijke inzet is uitgebreid met externe expertise. De strategische positie van de gemeente Ameland in het veerdienst dossier wordt hiermee versterkt. Daarnaast wordt de ambtelijke continuïteit gewaarborgd. Deze specialist houdt zich bezig met alle zaken die op korte en lange termijn spelen rondom de veerdienst.

Onderhoud havens (€ 43.800 structureel)

De havens zijn heringericht en het beheerplan is gereed. Ten gevolge van de indexatie van de onderhoudskosten is in 2024 een extra bedrag nodig. Daarmee gaan de gemiddelde jaarlijkse lasten van € 150.000 naar € 193.800.

De laad- en loskade aan de Ballumerbocht voldoet niet aan de kwaliteitsnormen om volledig gebruikt te worden. Onderzoek vindt plaats om te beschouwen welke maatregelen nodig zijn. Het benodigd budget voor het (scenario) onderzoek voor de laad- en loskade aan de Ballumerbocht wordt via de regiodeal aangevraagd.

Onderhoud wegen (€ 806.145 structureel)

Ten behoeve van een nieuw wegenbeheerplan zijn in 2022 alle wegen geïnspecteerd en geïnterpreteerd. De hieruit voortvloeiende gegevens zijn verwerkt in een beheerbestand en een nieuw beheerplan. Om het onderhoud in de komende tien jaar uit te kunnen voeren is vanaf 2024 structureel een bedrag van € 1.360.000 nodig. Ten opzichte van het begrote bedrag van € 553.855 is derhalve € 806.145 per jaar extra nodig.

Vliegveld

In 2023 is een quickscan uitgevoerd naar de mogelijkheden die elektrisch vliegen mogelijk biedt voor de bereikbaarheid van Ameland en, zo ja, binnen welke termijn. Geconcludeerd is dat het een interessante ontwikkeling betreft, maar dat deze op korte termijn niet wordt betrokken in dit project. Wel is het goed om bij de planvorming rekening te houden met laadinfrastructuur. De raad is onder andere op 13 maart door middel van een thema-avond geïnformeerd. De verdere planontwikkeling vindt plaats in 2024. De in voorgaande jaren ingeschatte kosten van het project (2,6 miljoen) zijn in deze kadernota bijgesteld naar respectievelijk € 400.000 voor verduurzaming havengebouw en € 200.000 voor de aanpassing van het terrein en de start-/ landingsbaan. De uitgewerkte plannen, met een bijbehorende kredietaanvraag worden te zijner tijd aan de raad voorgelegd.

Infrastructurele maatregelen ten behoeve van verkeersveiligheid

Vanuit het strategisch plan verkeersveiligheid vanuit het Rijk is subsidie beschikbaar gesteld. De gemeente heeft het maximaal beschikbare bedrag van € 75.000 aangevraagd. De voorwaarde is dat de gemeente zelf ook € 75.000 bijdraagt. Aan de hand van een risico-inventarisatie is gekeken op welke locaties een verbeteringslag gewenst of zelfs noodzakelijk is voor infrastructurele maatregelen die de verkeersveiligheid bevorderen. Over de uitvoering bent u geïnformeerd door middel van de raadsinformatiebrief van 28 mei 2024.

Convenant met (fiets)verhuurders

Jaarlijks vinden gesprekken plaats met (fiets)verhuurders. Een onderwerp van gesprek daarbij is de vrijwillige reductie van (e-)voertuigen om de belasting op de fiets- en wandelinfrastructuur te verminderen. Tot een convenant is het nog niet gekomen.

Vervoersvisie

De vervoersvisie is in 2023 vastgesteld door de raad, conform raadsagendapunt 5.1. Om uitvoering te kunnen geven aan de visie is er voor 2024 een bedrag begroot van € 24.000, -. Dit geld is bedoeld voor het uitvoeringsprogramma. We plannen op beschikbare capaciteit en prioriteren op deze manier bij de uitvoering van de vervoersvisie (integraal bekijken). Het parkeerbeleid wordt in 2024/2025 verwacht. In 2025 wordt daarnaast gestart met het opstellen van een integraal plan voor de optimalisatie van de fiets- en wandelinfrastructuur op het eiland. Deze wens is opgenomen in de raadsagenda onder punt 5.5.

Onderzoek parkeren omgeving veerdam

Het onderzoek naar (lang)parkeren in de nabijheid van de veerdam is gestart in 2024. Bij dit onderzoek worden de resultaten betrokken van een pilot die in 2023 is gestart met busvervoer van en naar parkeerterrein Verdekspad. De eventuele investering van € 140.000 is doorgeschoven naar 2025.

Parkeerplaats Westerlaan

Eerder is geld beschikbaar gesteld om de parkeerplaats aan de Westerlaan uit te breiden. Dit is niet in de wegenbeheerplanning voor 2024 opgenomen omdat er goede planvorming nodig is, afgestemd

op de parkeerbehoefte. In 2024 wordt planvorming afgerond, zodat uitvoering in 2025 kan plaatsvinden. Om die reden wordt het budget doorgeschoven naar 2025.

Reconstructie 2.0

De raadsagenda heeft de reconstructie 2.0 opgenomen onder punt 1.2. Beoogd wordt, dat de wijken aan de hedendaagse behoeften voldoen, zoals groen, parkeergelegenheid en beeldkwaliteit. De uiteindelijk planvorming ontstaat door deze ambities te laten integreren met andere opgaven die onder andere uit het wegenbeheerplan en gemeentelijk rioleringsplan komen. De eerste vertaling is gemaakt op basis van het wegenbeheerplan en we houden u op de hoogte van de verdere stappen die worden gezet.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Meerjarenonderhoudsplan Gebouwen (€ 200.000 structureel)

Een actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan gebouwen is recent afgerond en door het college vastgesteld. De afgelopen tijd zijn de prijzen in de bouw flink gestegen, onder meer door het oplopende tekort aan bouwmaterialen en de gestegen prijzen voor grondstoffen. Ten gevolge hiervan zijn de gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten gestegen van € 270.000 naar € 470.000 (periode 10 jaar). In de raadsbrief van 11 juni 2024 bent u hierover geïnformeerd.

Ambities beeldkwaliteit en veiligheid wegen (€ 1.450.000 + € 900.000)

Naast het onderhoud van de wegen zijn er verschillende ambities die goed gecombineerd kunnen worden met het planmatig onderhoud. Het gaat dan om:

- Impuls kwaliteit bestratingsmateriaal in de dorpskernen, zodat een uniform straatbeeld ontstaat. Dit verhoogt de belevingswaarde van de dorpen.
In combinatie met de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden volgens het beheerplan wegen, is in de komende jaren een budget van € 1.450.000 nodig, om een gelijkwaardig product aan te brengen met de gewenste uitstraling.
- Verbreden smalle fietspaden naast de Verbindingsweg en de Veerweg. Dit fietspad wordt ten aanzien van de verkeersveiligheid als hoog risico aangeduid met als criteria te smal en te druk. In combinatie met groot onderhoudswerkzaamheden is voor de gewenste verbreding eenmalig een budget van € 900.000 nodig.

We stellen voor om deze kosten ten laste te brengen van de reserve projecten, in het jaar dat de kosten daadwerkelijk worden gerealiseerd. Voorlopig wordt uitgegaan van een kostenverdeling in de komende vier jaren van € 362.500 per jaar, aangevuld met € 900.000 in het jaar 2026.

Naast de voorgaande ambities zijn er verschillende ambities die momenteel nog niet zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Dit houdt de volgende ambities in:

- Uitvoering van het fietspad Duinen Oost-West in beton: Deze investering vergt ongeveer € 7 miljoen, met jaarlijkse kapitaallasten van € 373.333 in het eerste jaar (30 jaar afschrijvingen, rente 2%). Momenteel wordt echter voorgesteld deze investering niet op te nemen in de meerjarenbegroting.
- Toekomstbestendige polderwegen: De verbetering en kosten hiervan moeten nog verder worden onderzocht en zijn dit jaar nog niet opgenomen in de kadernota.
- Overige investeringen voortvloeiend uit de vervoersvisie: Ook deze moeten nog nader worden onderzocht en zijn dit jaar nog niet in de kadernota opgenomen.

Sloop van de Stelp (€ 550.000)

Nadat de inwoners van de Stelp zijn verhuisd naar Ambla wordt het gebouw van De Stelp gesloopt. De kosten van sloop, (eventuele) saneren van asbest en het opruimen van het gebouw en het terrein worden begroot op € 550.000. Dit is inclusief werkzaamheden aan de aanleunwoningen om het gebouwdeel te verzelfstandigen. In de tweede helft van 2024 zal hiervoor een voorstel aan de raad worden voorgelegd, waarbij dekking van de kosten via de reserve projecten kan plaatsvinden. Deze maatregelen zorgen ervoor dat de aanleunwoningen volledig operationeel blijven nadat de Stelp is gesloopt, maar zonder toegang tot een lift. Bewoners van de aanleunwoningen met een zorgvraag, krijgen daarom de mogelijkheid mee te verhuizen naar Ambla.

Openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Goed beheer van openbare ruimte en aanwezige gemeentelijke voorzieningen heeft de blijvende aandacht. Verbeteren van de beeldkwaliteit van onder andere beschermde dorpsgezichten nemen we mee, conform punt 1.1 van de raadsagenda. Gemeente Ameland is verantwoordelijk voor het beheer van grote delen van de openbare ruimte op het eiland. Variërend van groen in de dorpen en speeltoestellen over het hele eiland, tot strandovergangen en recreatiegebieden zoals De Aanleg en De Vleijen.

Op het gebied van de natuur worden de meeste taken uitgevoerd door andere overheidsorganisaties en terrein behorende organisaties. Samenwerking en afstemming over het beheer met deze instanties vraagt een meer planmatige benadering. Onderwerpen als verantwoord recreatief gebruik, bescherming, onderhoud en herstel zijn daarbij belangrijke items, conform punt 1.8 van de raadsagenda.

➔ Raadagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.1 – 1.7 – 1.8

Wat zijn we aan het doen?

Omgevingskwaliteit beschermd dorpsgezicht

De pilot van dit project en de evaluatie van die pilot zijn in 2023 afgerond (zie collegebrief aan de raad van 11 juli 2023). Als vervolg op de pilot wordt op dit moment nog gewerkt aan de herziening van de bestaande beleidsregels voor het verlenen van ontheffingen van inrij- en parkeerverboden en wordt de (on)mogelijkheid van een bermparkeerverbod voor het beschermd dorpsgezicht van Hollum bekeken. Inritbestrating zal aandacht krijgen in de herziening van de Beleidsregel uitwegvergunningen, die gepland staat voor eind 2024/ begin 2025.

Bij het groot onderhoud van de Burenlaan, Zuiderlaan en Oosterlaan worden de voorgaande beleidsregels toegepast; de inritbestrating op gemeentegrond wordt waar nodig vervangen en illegale verharding wordt verwijderd.

Openbaar toilet KNRM Ballumerbocht

De KNRM is bezig met het maken van bouwplannen voor de Ballumerbocht. Nu blijkt de kostenraming voor het plan fors hoger dan verwacht, inclusief de toiletvoorziening. Het voorgestelde maximumbedrag van € 100.000, - voor de investering blijft echter staan. Het college stelt voor om geen hoger bedrag aan de openbare toiletvoorziening uit te geven.

Meetnet leefbaarheid

Het project met de 15 telramen is inmiddels afgerond. De verzamelde gegevens worden gebruikt om de verkeersveiligheid te verbeteren. Aan de deelnemers is een afsluitende presentatie gegeven over de verzamelde data. Het verzamelen van data gaat door op locaties waar dit gewenst is. Hierbij wordt als proef een nieuwe generatie telkasten toegepast.

Pumptrackbaan

Voor de realisatie van een pumptrackbaan is door de raad een bedrag beschikbaar gesteld van € 177.000, -. Het vergunningetraject wordt momenteel opgestart. Bij een gunstige uitkomst kan de aanbesteding worden voorbereid en kan realisatie eind 2024 of begin 2025 plaatsvinden.

Gebiedsplan De Vleijen

In 2024 wordt gewerkt aan de verbetering van de waterkwaliteit. Onderzoek heeft aangetoond dat het te baggeren slib niet vervuild is en de hoeveelheid is bekend. De aanbesteding voor het baggeren en de aanleg van een helofytenfilter wordt voorbereid.

Daarnaast wordt een integraal plan voor De Vleijen opgesteld met alternatieven voor de vervanging van speeltoestellen en de inrichting van het gebied. Budget vanuit vervangingsinvesteringen is beschikbaar, maar aanvullend krediet kan nodig zijn, afhankelijk van de keuze. De alternatieven worden in 2024 aan de raad gepresenteerd en in 2025 wordt eventueel extra krediet aangevraagd.

LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte)

Zonder standaard wordt relatief veel tijd besteed aan keuzes voor materiaal of inrichting. Plannen realiseren kost dan meer tijd. Vorig jaar is een bedrag van € 24.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van de LIOR. Dit bedrag is doorgeschoven naar 2024 en het streven is om de leidraad dit jaar af te ronden.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Actualiseren lijst beschermde bomen (€ 24.000)

Het doel is om inzichtelijk te maken welke bomen een gemeentelijke en beschermde status nodig hebben. Het kappen van de bomen op deze lijst is alleen mogelijk middels een vergunningstraject. De bestaande lijst moet geactualiseerd worden, dit is in een eerder stadium al gecommuniceerd met de raad.

Bewegwijzeringsmasten (€ 35.000)

Voorheen betaalden de gemeenten een bedrag aan de ANWB voor het beheer en onderhoud van de grotere bewegwijzeringsmasten/borden. Tegenwoordig is dit anders geregeld (via de Nationale Bewegwijzeringsdienst) en dienen we als gemeente deze masten/borden zelf te onderhouden/vervangen. De grote masten vertonen flinke roest aan de binnenzijde en dienen vervangen te worden. Een aantal hiervan zijn medio jaren 90 geplaatst. Deze dienen vervangen te worden omdat er anders een kans bestaat dat ze met harde wind kunnen omvallen. Het gaat om een totaal van een investering voor vijf grotere masten langs de Verbindingsweg.

Paardenpak Buren (€ 100.000)

De paardenbak in Buren is gedurende de herfst en winter de laatste jaren niet of nauwelijks te gebruiken. Bij langere tijd van regenval blijft er water staan in de bak en wordt het een modderig geheel. Het gebied ligt relatief laag en de waterafvoer in het gebied is niet ideaal. Omdat moet worden onderzocht of er mogelijkheden zijn om de situatie te verbeteren (ontwateringsmaatregelen om de paardenbak jaarrond te kunnen gebruiken), is een bedrag nodig van € 100.000. Ook wordt gekeken of een andere locatie mogelijk een betere optie is.

Afval en milieu

Wat willen we bereiken?

Bij de afvalinzameling willen we streven naar een adequate duurzame inzameling en verwerking. Hierbij is veel aandacht voor (plastic) zwerfvuil. Hier wordt via de regiodeal aandacht aan gegeven (project in voorbereiding).

Wat zijn we aan het doen?

FUMO

Op het gebied van het milieu worden de gemeentelijke taken uitgevoerd door de eigen dienst en de FUMO. Het betreft vooral taken op het gebied van milieu-inrichtingen (bedrijven) en bodemtaken. In het kader van de omgevingswet vindt er op het gebied van milieu een verandering plaats van milieu-inrichtingen naar milieubelastende activiteiten.

Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?

We willen een veilige, gezonde en leefbare gemeente waarin wonen, werken en leven goed is geregeld. Voldoende woningen voor de verschillende doelgroepen, bedrijven afgestemd op de omgeving en de vraag naar producten, en een leefomgeving waar het prettig vertoeven is. Omgevingsvisie, omgevingsplan, vergunningen en het toezicht daarop zijn belangrijke instrumenten. Gestreefd wordt naar een goede toepassing van deze regels.

→ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 1.1 - 1.3 - 1.4 - 1.5 - 1.6 - 3.9

Wat zijn we aan het doen?

Omgevingsplan en vergunningen

Naast de initiatieven van burgers en bedrijven, waar verzoeken tot omgevingsplanwijzigingen worden beoordeeld, wordt het bestemmingsplan Buitengebied geactualiseerd. Doordat het plan voor 1 januari ter inzage heeft gelegen, mag het volgens de Wet ruimtelijke ordening worden afgerond. Het voornemen is om dit bestemmingsplan in het derde kwartaal van 2024 vast te stellen. Verder wordt bestemmingsplan Hollum omgezet naar een nieuw omgevingsplan, conform de Omgevingswet. Na 1 januari 2024 zijn de bestaande bestemmingsplannen en beheerverordeningen van rechtswege omgezet in tijdelijke omgevingsplannen. Uiterlijk 2032 moet één Omgevingsplan voor de gemeente Ameland worden vastgesteld. In 2024 is gestart met het opstellen van het omgevingsplan Ameland. Dit zal tot stand komen met toepassing van deel-omgevingsplannen die samengevoegd worden tot één omgevingsplan Ameland. Er wordt toegezien op een goede toepassing van de omgevingsplannen en vergunningen.

Daarnaast zijn de eerste voorbereidingen gestart met betrekking tot de actualisatie van beheerverordening Waddenzee en Noordzee. Actualisatie zal resulteren in een deel omgevingsplan Waddenzee en Noordzee. Dit zal in samenhang gebeuren met alle aangrenzende gemeenten van het Waddengebied.

Implementatie Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De wet brengt de nodige verandering teweeg en er is in de beginperiode sprake van een leerproces. De implementatie van de Omgevingswet wordt benut om te komen tot meer klantgerichte processen voor burger en bedrijven, in overstemming met punt 1.6 van de Raadsagenda. Hierbij zal tijdens het proces aandacht besteed worden aan beeldkwaliteit (raadsagendapunt 1.3).

Archeologische verwachtingskaart

Wettelijk moet het archeologisch erfgoed beschermd worden. Er wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van een archeologische verwachtingskaart. Deze kaart maakt het archeologisch erfgoed van Ameland inzichtelijk. Daarnaast is het vaak nodig een archeologisch onderzoek te overleggen bij initiatieven van burgers en bedrijven waarbij het bestemmingsplan moet worden gewijzigd. Dit is vaak een kostbare aangelegenheid. Door het opstellen van een actuele archeologische verwachtingskaart kan een betere inschatting worden gemaakt over de noodzaak van een onderzoek. Vaak kan een onderzoek dan achterwege blijven, wat de dienstverlening verbetert. Het opstellen van de archeologische verwachtingskaart zal doorlopen tot en met 2025. Voor het uitvoeren van de nodige onderzoeken en uitwerkingen is naar verwachting € 30.000 nodig. Dit bedrag is doorgeschoven en verdeeld over 2024 en 2025. Bij inleg van het bedrag financiert de provincie hetzelfde bedrag.

Omgevingsvisie

Gemeentes zijn op basis van de Omgevingswet verplicht voor 31 december 2027 een Omgevingsvisie te hebben vastgesteld. In 2024 wordt de startnotitie en een plan van aanpak voorgelegd. Vervolgens zal de verdere uitwerking plaats vinden, voor de uitwerking is in 2024 en 2025 een jaarlijks bedrag van € 35.000 in de begroting opgenomen.

Omgevingskwaliteit

Het is belangrijk om in beeld te brengen hoe wordt omgegaan met ruimtelijke kwaliteit en welstand, op basis van de vereisten in de Omgevingswet. Dit is samen opgepakt met de andere Friese gemeenten. Ameland wil daarbij nadrukkelijk de lokale kennis op dit gebied toevoegen. Lokale (cultuurhistorische) aspecten komen daardoor beter in beeld.

In 2024 zal dit verder worden uitgewerkt, tot die tijd vindt de toetsing van de kwaliteit en welstand op de gebruikelijke wijze plaats. Er wordt nog onderzocht hoe raadsagendapunt 1.3 kan worden meegenomen (positief sturen aan de voorkant van beeldkwaliteit van de vergunningsprocessen).

Monumenten/ karakteristieke gebouwen en objecten

In onze tijdelijke omgevingsplannen zijn karakteristieke gebouwen en objecten opgenomen. Doel daarbij is om bepaalde gebouwen of kenmerken daarvan in stand te houden vanuit het oogpunt van cultuurhistorie. Dit geeft niet altijd het juiste instrumentarium om tot de gewenste bescherming over te gaan. Het aanwijzen tot een gemeentelijk monument kan meer bescherming bieden. In 2024 wordt uitvoering gegeven aan de actualisatie van de lijst met gebouwen en objecten en het uitvoeren van het vaststellen van de gemeentelijke monumenten, conform raadsagendapunt 1.4. Om dit project te kunnen uitvoeren is externe expertise en ondersteuning noodzakelijk. Hiervoor is in 2024 een bedrag van € 24.000 beschikbaar.

2.5 Programma 5 Economie

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma toerisme en economie:

- Toerisme
- Overige sectoren

Toerisme

Wat willen we bereiken?

In 2023 is het toerismebeleid 'Van Meer naar Beter' vastgesteld. Ook in 2024 en 2025 (en verder) zal hier uitvoering aan gegeven worden. Het doel is blijvend profijt en leefbaarheid: een vitale toeristische sector, die via zowel economie als maatschappij de leefbaarheid van het eiland bewerkstelligt (en daar dus niet ten koste van gaat).

➔ Raadsagendapunten in dit programma: 6.1 – 6.2 – 6.3 – 6.4 – 6.5

Wat zijn we aan het doen?

Uitvoering toerismebeleid

De uitvoering van het toerismebeleid is een doorgaand proces en staat niet op zichzelf. Het toerismebeleid kent immers raakvlakken met en richtlijnen voor vele andere terreinen, zoals vervoer, evenementen, horeca- en detailhandel en (personeels)huisvesting (zie hieronder en andere programma's). Aan al deze dingen is en wordt gewerkt. Daarnaast worden binnen de bestaande capaciteit telkens prioriteiten gesteld om zo stap voor stap van meer naar (nog) beter te gaan. Een belangrijke prioriteit was afgelopen jaar de herziening van de vorm en de inhoud van de relatie met de VVV. Dat is voor een groot gedeelte afgerond (zie collegebrief aan de raad over vernieuwing relatie met VVV van 17 oktober 2023). Momenteel wordt het gesprek gevoerd met de VVV over de subsidiëring van de servicepunten voor 2025 en verder; naar verwachting is dit medio 2024 afgerond. Ook wordt gewerkt aan de, in de beleidsregels verblijfsrecreatie genoemde, inventarisatie van de nog resterende bouwruimte bij bestaande verblijfsrecreatiebestemmingen. Naar verwachting wordt in de tweede helft van 2024 een themaraad gehouden over dit onderwerp.

Horeca- en detailhandelsbeleid

In 2022 verscheen een rapport van een extern bureau over het horeca- en detailhandelsbeleid. De intentie was om dit rapport vast te stellen als beleid, maar dat is toentertijd uitgesteld in afwachting van het toerismebeleid, om zodoende het horeca- en detailhandelsbeleid nog in lijn met het toerismebeleid te kunnen brengen. Inmiddels is geconcludeerd dat het bestaande rapport meer achtergrond/advies is dan een beleidsstuk en dat behoefte is aan een korter, duidelijker en scherper stuk. Aan dat stuk wordt nu gewerkt, waarbij ontwikkelingen en nieuwe kennis (zoals het koopstromenonderzoek) sinds het uitkomen van het rapport meegenomen worden. Naar verwachting wordt het concept stuk in de tweede helft van 2024 opgeleverd.

Evenementenbeleid

Een ontwerp voor een update van het Evenementenbeleid is opgeleverd. Met dit beleid wordt een nieuw kader neergezet voor het al dan niet vergunnen van evenementen en de voorwaarden waaronder deze vergunningen worden verleend. Hierbij vindt een integrale afstemming van de verschillende belangen plaats. Na participatie wordt het evenementenbeleid definitief vastgesteld.

Subsidie Toeristische Jeugdgroepen

Afgelopen jaar is de werking van deze subsidie intern geëvalueerd, waarna enkele wijzigingen in de uitvoering zijn aangebracht (zie collegebrief aan hierover van 19 december 2023). Groepen weten de subsidie goed te vinden; voor 2023 is er voor € 89.002 toegekend. Voor 2024 is naar verwachting € 125.000 nodig, doordat begeleiders nu ook subsidie krijgen en de subsidie omhoog is gegaan door een verhoging van de toeristenbelasting. Het voorstel is om voor 2025 de hoogte van de subsidie aan te passen naar 50% van de toeristenbelasting, daarom is het budget voor 2025 en verder gesteld op € 105.000. Het voornemen is om eind 2025, wanneer de regeling 5 jaar bestaat, opnieuw een evaluatie te doen, waarbij ook de doeltreffendheid van regeling onder de loep wordt genomen.

Sectorenoverleg Toerisme

Deze overlegstructuur komt twee- tot driemaal per jaar samen, met als doel het delen van algemene ontwikkelingen en praktische afstemming rondom toerisme op Ameland. Dit wordt door de sectoren en de gemeente ervaren als een waardevol overleg.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Evaluatie toerismebeleid

Bij de definitieve vaststelling van het toerismebeleid, is ook vastgesteld dat een eerste evaluatie van het beleid in 2025 zal plaatsvinden. Dit wordt gedaan in de tweede helft van dat jaar, waarbij de focus zal liggen op de stand van zaken van de uitvoering.

Monitoring

Het is de wens om de toeristische monitoring te optimaliseren, vanuit het idee dat (beter) inzicht helpt om het beleid te evalueren en bij te sturen. Binnen de Regio Deal wordt gezamenlijk met de andere Waddeneilanden gezocht, in overleg met externe partners als de provincie en het VVV, naar een waardevolle 'plus' op de bestaande monitoring.

Overige sectoren

Wat willen we bereiken?

Actief met de sector in gesprek zijn en ontwikkelafspraken maken.

→ Raadsagendapunt in dit programma: 6.5 – 6.6 – 1.7 – 1.8

Wat zijn we aan het doen?

Landbouw/ natuur

De gemeente Ameland is betrokken bij diverse overleggen die betrekking hebben op landbouw, landelijk gebied en natuur. Zo is de gemeente aangesloten bij overleg tussen de landbouwvereniging (LTO) en provincie Fryslân, over onder meer de stikstofproblematiek en ganzenaanpak. Daarnaast is de gemeente betrokken bij het overleg met Friese gemeenten over proces en voortgang van de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG), waarvan in 2023 een eerste versie verscheen en in, afhankelijk van Haagse dynamiek, 2025 een volgende versie verwacht wordt. In de beheeroverleggroep Ameland (BOGA) worden enkele keren per jaar de ontwikkelingen besproken, ook uit de voornoemde overleggen, met de terreinbeheerders. Bij bovengenoemde en andere stukken en overleggen wordt waar mogelijk ingezet op en aandacht gevraagd voor cultuurhistorisch medegebruik en duurzame ontwikkelafspraken, met behoud van de sector.

Gezien de verschillende ontwikkelingen, overleggen en bevoegdheden is het de vraag of het zinvol is om natuurbeleid en landbouwbeleid (opnieuw) vast te stellen. Onderzocht wordt in hoeverre het mogelijk is dit onderdeel te laten zijn van de nieuwe Omgevingsvisie.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Ondersteunen verbreding economie

In de Economische Visie wordt de ambitie uitgesproken om in 2030 naast duurzaam toerisme ook nieuwe economie en voedsel van dichtbij te hebben. Dat vraagt een verbreding in de economie, waar in het kader van de Regio Deal aandacht voor is. Ondernemers zijn hiervoor aan zet, als gemeente zoeken we mogelijkheden om innovatieve ideeën te ondersteunen met kennis en waar mogelijk financiën.

2.6 Programma 6 Duurzaamheid

De volgende activiteitengroep valt onder het programma Duurzame ontwikkeling:

- Energietransitie

Energietransitie

Wat willen we bereiken?

De gemeenteraad heeft in juni 2019 bekrachtigd dat Ameland koploper wil zijn in de energietransitie, dat wil zeggen: vijftien jaar eerder dan de rest van Nederland voldoen aan de landelijke doelstellingen voor reductie van de CO₂-uitstoot. Ameland wil dus in 2035 de energietransitie afronden, conform raadsagendapunt 3.1. Om daar te komen, heeft de gemeenteraad in november 2023 het Programma Duurzaamheid vastgesteld. Hieraan worden alle punten welke onder '3' vallen uit de raadsagenda gekoppeld. De visie is breder opgezet omdat er meer gedaan wordt dan alleen energietransitie, waarbij ook aandacht is voor circulariteit. De focus van de visie ligt echter op de energietransitie.

Ameland werkt op verschillende speelvelden aan de energietransitie. Met verbeteringen bij en met de inwoners (3.2 raadsagenda) en gelijktijdig ook via grote projecten voor het gehele eiland (3.4 raadsagenda). Daarbij werkt de gemeente veel en intensief met partijen samen. Het doel is een integraal, betaalbaar, toekomstbestendig en slim energiesysteem voor Ameland (3.5 raadsagenda). Hierin is veilige opslag van energie voor zowel inwoners als gasten een belangrijke schakel waarbij ieder zijn verantwoordelijkheid moet nemen, communicatie is hierbij een belangrijk middel (3.6 raadsagenda).

De duurzaamheidsambitie schuurt soms met geldende wet- en regelgeving, daarom wordt onderzocht waar dat meer passend gemaakt kan worden (3.8 raadsagenda). Naast de energiebesparing zal het eiland ook zuiniger om moeten gaan met (drink)water, zoals benoemd in punt 3.7 van de raadsagenda. Het ideaalbeeld is om zelfvoorzienend te kunnen worden op het gebied van water. Of dit mogelijk is en tegen welke prijs, zal uitgewerkt moeten worden.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 3.1 – 3.2 – 3.3 – 3.4 – 3.5 – 3.6 – 3.7 – 3.8 – 3.9 - 7.6**

Wat zijn we aan het doen?

Gemeenten zijn in het Klimaatakkoord verantwoordelijk gemaakt voor een aantal stappen in de energietransitie en staan met name voor de gebouwde omgeving aan de lat. Omdat iedere woningeigenaar of huurder op een ander moment in de energie – en warmtetransitie zit, en het belangrijk is iedereen mee te nemen, bestaan er verschillende uitdagingen met elk een eigen aanpak. Dat gebeurt met structurele maatregelen (advies aan huis) en met verschillende projecten, subsidies en regelingen.

Verduurzaming gebouwde omgeving

Met onze inwoners is eind 2022 het warmteproces in gang gezet met het houden van informatieavonden per dorp. Gelijktijdig worden vier warmteroutes onderzocht: geothermie met een warmtenet, waterstof door de gasleidingen en elektrische verwarming individueel en collectief. Daarnaast wordt gekeken of het opzetten van een warmtebedrijf passend voor Ameland is, waarbij het belangrijk is een toekomstbestendige warmtevoorziening te realiseren en exploiteren.

Uiteindelijk neemt de gemeenteraad een besluit over de route van de warmtetransitie op Ameland. Gedurende het warmteproces wordt steeds meer bekend en is er ook meer specifiek onderzoek nodig. De meeste van deze onderzoeken kunnen worden betaald uit Europese projecten waaraan wordt deelgenomen en uit de extra klimaatmiddelen die van de rijksoverheid zijn ontvangen.

De warmtetransitie vindt met name plaats bij de inwoners en bedrijven. Zij maken gebruik van de gemeentelijke energie adviseur en kunnen gebruik maken van gemeentelijke (SVn-leningen en subsidie monumentenglas), provinciale- en rijkssubsidies en regelingen. In de loop van dit jaar komt daarnaast een isolatiesubsidie beschikbaar uit rijksmiddelen voor inwoners met een eigen woning. Ook wordt gewerkt aan een specifieke regeling voor mensen die met energiearmoede te maken hebben.

Daarnaast is via het spoor van de Regiodeal Waddeneilanden capaciteit en budget beschikbaar voor verschillende projecten en onderzoeken in het kader van de energietransitie. Dat kan ingezet worden voor onderdelen van de te realiseren energierotonde in de Ballumerbocht, onderzoeken van het opzetten van een energiedienstenorganisatie en/of het verduurzamen van karakteristieke panden, maatschappelijk vastgoed en recreatiewoningen.

Energierotonde Ballumerbocht

Enkele jaren geleden is Ameland begonnen met het ontwikkelen van een toekomstbestendig energiesysteem voor het eiland. De te ontwikkelen 'Energierotonde' in de Ballumerbocht is daar een belangrijk onderdeel van en bestaat uit verschillende technieken van opwek, opslag en omzetting van energie. Voor de coördinatie van deze projecten is sinds de zomer van 2019 een programmamanager aangesteld die van de genoemde projecten ook de businesscases, risico's en financiering opstelt en bewaakt. Op basis hiervan gaat het gemeentebestuur over tot het al dan niet realiseren van de projecten.

De AEC, Wetterskip Fryslân en gemeente Ameland hebben in 2022 Energiepark Ballumerbocht BV opgericht. Er heeft een aanbesteding in de vorm van een bouwteamconstructie plaatsgevonden. EQUANS, voorheen Engie Services, gaat samen met de partners in Energiepark Ballumerbocht BV het zonnepark met batterij verder voorbereiden. Voor de ontwikkeling heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet van € 45.000 beschikbaar gesteld, de BV is opgericht. Door de drie aandeelhouders is een aandeelkapitaal van in totaal € 300.000 volgestort. Er is inmiddels in totaal bijna € 194.000 aan voorbereidingskosten gemaakt.

Met de RVO vinden gesprekken plaats door de BV over de reeds ingediende aanvraag met betrekking tot de SDE-subsidie. Ook wordt getracht binnenkort een langlopende geldlening af te sluiten. Naast de omgevingsvergunning is ook de ontheffing NB-wet verleend. De grondwerkzaamheden worden voorbereid en over daadwerkelijke start bouw kan de BV voor de zomer naar verwachting besluiten.

Aansluitend aan het zonnepark met batterij wordt onderzocht of de energieketen in de Ballumerbocht uitgebreid kan worden met installaties die elkaar kunnen versterken. Hierbij wordt gedacht aan een brandstofcel, een afvalvergasser, energieopslag en mogelijk een snellaadstation. Voor het realiseren van dergelijke projecten is de gemeente afhankelijk van bedrijven van de vaste wal en moet soms eerst onderzoek gedaan worden. Zodra bovengenoemde initiatieven tot een concreet plan leiden waarbij deelname (financieel of participierend) van de gemeente gevraagd wordt, komen we bij u terug met een voorstel.

Energienetwerk

In de toekomst zal het slim koppelen van de verschillende energie-installaties en het op de gewenste tijd op de juiste locatie leveren van energie steeds belangrijker worden. In het kader van het IANOS-project wordt een dergelijk systeem met slimme aansturing van opwek en energieverbruik ontwikkeld.

Dit zal doorontwikkeld moeten worden naar een toekomstbestendig systeem; een energie managementsysteem. Met Alliander, de provincie Friesland en de vier Friese Waddeneilandgemeenten is een intentieverklaring getekend met als doel een slim toekomstbestendig energiesysteem per eiland te ontwikkelen. Naar verwachting wordt het rapport voor Ameland rond de zomer opgeleverd. Daarnaast wordt een monitoringssysteem ontwikkeld om de voortgang te volgen en om tijdig bij te sturen of te versnellen waar nodig.

Het huidige zonnepark op het vliegveld is in 2015 gerealiseerd. Hiervoor is destijds een langlopende geldlening aangetrokken. Door de hoge energieprijzen voor stroomlevering van de afgelopen jaren, is extra afgelost en zal de geldlening in 2024 volledig zijn afgelost.

De verwachting is dat het eigen vermogen van het zonnepark de komende jaren verder zal stijgen. Hoewel dit bij de bouw van het park niet de belangrijkste doelstelling was, is het een mooi resultaat dat voor de gemeente zal leiden tot dividenduitkeringen.

Inhuur en budgetten

Voor de meeste ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie stelt de rijksoverheid stevige budgetten per gemeente beschikbaar. Deze middelen worden optimaal ingezet voor de projecten die al op de planning stonden. De rijks gelden die specifiek voor bepaalde doelen ingezet moeten worden (bijvoorbeeld energiearmoede, isolatieaanpak en inhuur personeel), worden daarvoor benut. Daarnaast worden de budgetten die beschikbaar zijn uit de deelname aan Europese projecten, Programma Waddeneilanden en andere subsidies en regelingen optimaal benut om de duurzaamheidsambitie te realiseren.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Onderzoek zelfvoorzienend in water

Het onderzoek dat gedaan wordt op Terschelling en Schiermonnikoog naar een zelfvoorzienende zoetwatervoorziening, is naar verwachting eind 2025 gereed. Na de uitkomst moet nagegaan worden of en welke uitkomsten van dit onderzoek voor Ameland toepasbaar zijn. Zodoende is het niet nodig voor komend jaar budget te reserveren.

Onderzoek 'strengere regels dan landelijk' (€ 7.500 + € 17.500)

In de energietransitie is energiebesparing een belangrijk startpunt. Inpandige zwembaden in recreatiewoningen zijn niet in lijn met energiebesparing. Daarom wordt voorgesteld te onderzoeken of en zo ja waar de gemeente op basis van wet- en regelgeving strenger kan zijn dan de landelijke regels. Het voornemen is in 2024 een quickscan uit te voeren voor een bedrag van € 7.500. Voor de verdiepingsslag is een extra budget van € 17.500 nodig voor 2025. Mogelijk past deze aanvraag in de Regiodeal Waddeneilanden, echter is dit voor nu onduidelijk.

Van gas naar elektrisch koken (€ 20.000)

Voor de warmtetransitie is het nodig om elektrisch te gaan koken, koken op aardgas is in de toekomst geen optie meer. Omdat de transformatie van koken op gas naar elektrisch geen financieel voordeel oplevert zijn inwoners niet snel geneigd over te stappen. Het inbouwen van de kookplaat brengt verschillende kosten met zich mee; het aanpassen van de meterkast, het trekken van een kabel van de meterkast naar de keuken, nieuwe pannen en de aanschaf van de kookplaat zelf. Bij aanschaf van een nieuwe keuken, verbouwing of ander natuurlijk moment zouden de inwoners gestimuleerd moeten worden om elektrisch te gaan koken. Het is een logische eerste stap richting aardgasvrij.

Met name voor inwoners die minder te besteden hebben, is het wenselijk de ombouw naar elektrisch koken mogelijk maken via financiële ondersteuning. Hiervoor wordt een subsidieregeling opgesteld.

Via het rijk is voor Ameland via een SPUK-regeling een bedrag van € 107.185 in 2024 beschikbaar voor de inwoners die onder energiearmoede vallen. Dit geld kan ingezet worden voor de subsidie om deze doelgroep van gas naar elektrisch koken om te schakelen. Om daarnaast een slimme en aansprekende communicatiestrategie voor het hele eiland in 2025 op te zetten, is een extra budget van € 20.000 nodig.

2.7 Programma 7 Volkshuisvesting

De volgende activiteitengroep valt onder het programma Volkshuisvesting:

- Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland
- Volkshuisvestingsbeleid

Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland

Wat willen we bereiken?

In de afgelopen jaren zijn ongeveer 40 woningen toegevoegd aan het woonbestand van het Gemeentelijk Woonbedrijf Ameland (GWA). Daarnaast zijn de Huisvestingsverordening van de Gemeente Ameland en het huurbeleid van het GWA geactualiseerd, met name om woningzoekenden met een langdurig maatschappelijke binding dezelfde voorrang te verlenen als woningzoekenden met een economische binding. Dit heeft geresulteerd in een verkorting van de gemiddelde wachttijd voor een gemeentelijke huurwoning tot ongeveer 1 jaar.

Inmiddels heeft de gemeenteraad de nieuwe Woonvisie vastgesteld en het college heeft daaraan een uitvoeringsprogramma gekoppeld.

→ Raadsagendapunten in dit programma: 2.1 – 2.2 – 2.3

Wat zijn we aan het doen?

Verduurzaming monumentale panden GWA

Na een succesvolle pilot in 2019 met toepassen van isolerend monumentenglas bij een monumentale huurwoning, is in 2023 besloten om alle monumentale woningen van GWA te voorzien van monumentenglas. De overige vijf monumentale panden van het GWA zijn in het tweede kwartaal van 2023 voorzien van isolerend monumentenglas. In het tweede kwartaal van 2024 wordt een onderzoek gedaan om de 'vuurtorenwoningen' volledig te verduurzamen, aanvullend op benodigd groot onderhoud.

Pilot cv-ketels vervangen met hybride ketels

Vanaf 2026 zal het wettelijk verplicht worden om naast de conventionele cv-ketel een hybride systeem aan te schaffen. Het GWA is samen met team Duurzaamheid gestart met een onderzoek om af te kunnen wegen welke duurzame installaties nog meer mogelijk zijn naast een hybride ketel. In 2023 is door middel van de woningtool gekeken welke woningen geschikt zijn voor een pilot. Naar aanleiding hiervan wordt in de loop van 2024 een aanpak bepaald voor het uitvoeren van een pilot of opname in het strategisch voorraad beleid van de nieuwe kaders.

Meerjarenonderhoudsplan

Het huidige meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor GWA-woningen heeft een looptijd van 2017 t/m 2025. Hierin zijn de recent nieuw gebouwde 43 woningen nog niet opgenomen. Om alle woningen van het GWA de komende jaren op de juiste manier te kunnen onderhouden wordt een nieuw MJOP opgesteld, zodat de juiste onderhoudskosten kunnen worden opgenomen in de gemeentelijke begroting. Het reeds beschikbaar gestelde budget van € 50.000 voor het opstellen van een nieuw onderhoudsplan wordt doorgeschoven naar 2024. De structurele effecten worden bij vaststelling van het nieuwe MJOP duidelijk en zullen dan vertaald moeten worden in de begroting 2025 en verder (binnen de exploitatie van het GWA).

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Huurdersorganisatie (€ 7.000 in 2024, € 12.000 de jaren daarna)

De gemeente vindt huurdersparticipatie voor het GWA van groot belang. Op verschillende manieren is geprobeerd dit van de grond te krijgen, waarbij uit de vorige visitatie bleek dat we het al best goed doen en dat het op Ameland vooral ook 'pragmatisch' kan. Inmiddels is een afspraak gemaakt over aansluiting bij de onafhankelijke bewonersraad. Besluitvorming door het college vindt binnenkort plaats over een pilot, die bij succes structureel kan worden. De genoemde bedragen zijn daarvoor nodig, dit kan opgevangen worden binnen de exploitatie van het GWA.

Onrendabele top Paasduinweg (€ 350.000)

Naar aanleiding van een brand bij de woning Paasduinweg 22 in Buren en de te verwachten hoge vervangings- en onderhoudskosten, is de herinrichting van het omliggende gebied onderzocht. U bent hierover bij raadsinformatiebrief geïnformeerd op 18 juli 2023. Er is besloten om vier woningen aan de Paasduinweg te slopen en het gebied te herstructureren. Het voornemen is om zeven nieuwe huurwoningen te realiseren, in twee blokken van respectievelijk drie en vier woningen. De onrendabele top van dit bouwproject wordt als eenmalige kosten verantwoord, waarover definitieve besluitvorming van de raad wordt gevraagd via een integraal kredietvoorstel.

Volkshuisvestingsbeleid

Wat willen we bereiken?

Het behouden en waar nodig extra realiseren van voldoende en betaalbare koop- en huurwoningen voor doelgroepen met een binding aan Ameland nu en in de verre toekomst.

→ Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 2.1 – 2.2

Wat zijn we aan het doen?

Woonvisie

In april 2024 heeft de gemeenteraad de woonvisie 2024-2028 vastgesteld. Het college heeft vervolgens een uitvoeringsprogramma met 47 (grotere en kleinere) actiepunten vastgesteld. De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan deze punten. In deze kadernota geven we op enkele van deze punten een bestuurlijke voortgangsrapportage en/of wordt voorgesteld om financiële middelen op te nemen in de meerjarenbegroting.

Personeelshuisvesting

De kaders voor beleid personeelshuisvesting zijn opgenomen in de nieuwe Woonvisie. In het uitvoeringsprogramma is uitwerking van deze kaders voorzien.

In afwachting van verdere beleidsvorming is de bestaande aanpak om ondernemers te ondersteunen met advies voor het huisvesten van tijdelijk personeel gecontinueerd. Dit heeft geleid tot het verlenen van meerdere vergunningen.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Flexwoningen onrendabele top (€ 200.000)

In juli 2021 heeft de raad besloten tot start van de planontwikkeling voor de bouw van een viertal flexwoningen op de beoogde locatie Kwekerij te Nes. Daarvoor is een voorbereidingskrediet van € 50.000 beschikbaar gesteld, dat inmiddels grotendeels besteed is. Naar verwachting kan in de tweede helft van 2024 een kredietvoorstel aan de raad worden voorgelegd voor realisatie van deze woningen. De begrote onrendabele top wordt als eenmalige kosten verantwoord, waarover definitieve besluitvorming van de raad wordt gevraagd via een integraal kredietvoorstel.

SVN Startersleningen en Stimuleringsleningen

Sinds 2020 heeft de gemeente Ameland een deelnemersovereenkomst met de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN).

Startersleningen

De afgelopen jaren heeft de gemeente in totaal € 1.250.000 beschikbaar gesteld voor Startersleningen. Van deze leningen wordt volop gebruik gemaakt. Op basis van een liquiditeitsprognose met daarin enkele aannames over in de toekomst te verstrekken geldleningen, is het voorstel om voor 2025 een aanvullend krediet van € 350.000 beschikbaar te stellen voor de Startersleningen. De verwachting is dat een aanvullend krediet in 2028 nog eens nodig zal zijn, en dat daarna het fonds revolverend zal zijn. De te betalen aflossingen en rente zullen dan voldoende zijn om nieuwe leningen mee te verstrekken. In de praktijk zullen we dit monitoren.

Stimuleringsleningen

Vorig jaar heeft de raad € 700.000 beschikbaar gesteld voor de verstrekking van Stimuleringsleningen voor Woningaanpassingen en Verduurzaming. In de praktijk wordt inmiddels gebruik gemaakt van leningen voor Verduurzaming. Aan leningen voor Woningaanpassingen blijkt tot nu toe geen behoefte. Ook deze ontwikkeling blijven we monitoren. Op basis van de liquiditeitsprognose is het voorlopig niet nodig om aanvullend krediet te vragen voor de Stimuleringsleningen. Wanneer dit fonds gaat revolveren is op dit moment, vanwege de korte looptijd van de regeling, nog niet in te schatten.

De bedoeling is dat we jaarlijks bij de Kadernota een update geven van beide fondsen.

2.8 Overhead

Algemeen

Op grond van artikel 8 BBV wordt in begroting en jaarrekening een apart overzicht opgenomen van de kosten van overhead. In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten, gericht op de externe burgers, bedrijven en instellingen, bij het betreffende taakveld worden geregistreerd.

Onder overhead worden alle kosten verstaan die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten worden verantwoord op het overzicht "Overhead", via voorgeschreven taakveld 0.4 Overhead.

In de notitie Overhead van de Commissie BBV wordt nader toegelicht welke kosten tot overhead behoren. In ieder geval gaat het om de kosten van leidinggevenden aan het primaire proces, financiën, personeel en organisatie, juridische zaken, automatisering, facilitaire zaken, huisvesting en archief.

In de jaarlijkse begrotingen en jaarrekeningen van gemeente Ameland wordt een tabel opgenomen waarin de kosten van overhead en toerekenmethodiek worden uiteengezet. Het overheadpercentage blijkt te schommelen rond de 24%.

Wat zijn we aan het doen?

Bestuursondersteuning college

De uitdaging voor de toekomst is om goed te blijven presteren in uitdagende tijden en te investeren in nieuwe manieren van werken en organiseren. Door de vele ambities, nieuwe en veranderende taken zoals de omgevingswet en ontwikkelingen op het gebied van dienstverlening en digitalisering, en door de veranderende samenleving, moet geïnvesteerd worden in de gemeentelijke organisatie om alle producten en diensten te kunnen leveren. Het gaat om extra taken door uitbreiding van areaal en ambities vanuit de raadsagenda en nieuw beleid. Bestuursondersteuning van het college wordt voortgezet zoals in het voorgaande jaar, waarbij hieronder een aantal thema's beschreven worden die afwijken. In de afgelopen jaren is vooral geïnvesteerd in het opstellen van een organisatievisie, het intensiveren van opleidingen en in een vernieuwde RI&E.

Medewerkertevredenheidsonderzoek

In de periode van augustus tot en met oktober is een medewerkertevredenheidsonderzoek uitgevoerd. De resultaten zijn gedeeld met het college, de ondernemingsraad, de clusters en het personeel. In samenspraak met medewerkers en clusters wordt gekeken hoe dit proces kan bijdragen aan het verbeteren van de organisatie. Medewerkers hebben een persoonlijke terugkoppeling gekregen en in een aantal gevallen wordt een vitaliteitsgesprek aangeboden. Over het algemeen zijn de uitkomsten positief en ondersteunen deze de ingezette organisatieontwikkeling.

Capaciteitsanalyse GWA

Het woningbezit van het GWA is de afgelopen jaren uitgebreid met ongeveer 40 woningen. Dit jaar worden 44 zorgappartementen opgeleverd. Door de doorstroming op de Amelandse woningmarkt en de nieuwe toevoegingen is het werk als gevolg van huuropzeggingen, nieuwe verhuringen en inschrijvingen van woningzoekenden toegenomen. De huuropzeggingen zijn verdrievoudigd en de wachttijd voor woningzoekenden is voor diverse woningen gedaald tot onder één jaar. Dit vormt een belangrijk aandachtspunt, aangezien we inwoners en huurders goed willen bedienen en de capaciteit van het team door deze ontwikkelingen onder druk staat. Ook is de beleidstaak wonen en een ontwikkeltaak (nieuwbouw en verduurzaming) nadrukkelijk bij het team ondergebracht. Gezien

de aanvullende werkzaamheden vanuit de Provincie en centrale overheid, is een goede analyse van de formatie cruciaal om de kwaliteit en professionaliteit van de dienstverlening te waarborgen. Hoewel externe inhuur tijdelijk de werkdruk kan opvangen, biedt een structurele uitbreiding van de formatie mogelijk een betere oplossing om de diverse werkzaamheden vanuit verhuur, onderhoud en verduurzaming te kunnen opvangen en de doorstroming op de woningmarkt soepel te laten verlopen. Dit zal de komende periode onderzocht en overwogen worden.

Formatie en inhuur

De huidige formatie voor 2024, op basis van de salarisstaat, is 89 fte (inclusief 2 fte Sociale Werkvoorziening). Niet alle formatie is feitelijk ingevuld vanwege enkele openstaande vacatures. Er wordt geprobeerd de vacatures zo snel mogelijk in te vullen; zo zijn in 2024 inmiddels 4 vacatures vervuld. Ook op Ameland lukt het niet altijd om vacatures via een eerste werving- en selectieprocedure in te vullen. De krapte op de arbeidsmarkt is ook voor onze gemeente merkbaar. In die gevallen proberen we creatief te zijn in onze arbeidsmarktbenadering en -communicatie.

Wanneer het invullen van vacatures ondanks alle inspanningen niet mogelijk blijkt, wordt tijdelijk personeel ingehuurd. Zo nodig wordt bij langdurige ziekte eveneens tijdelijk personeel ingehuurd om noodzakelijke werkzaamheden uit te blijven voeren. Ten slotte worden externe deskundigen ingehuurd wanneer specialistische kennis in onze organisatie niet aanwezig is.

Als gevolg van personele wisselingen zijn vacatures ontstaan bij Juridische Zaken. Deze blijken lastig in te vullen met vaste medewerkers. Om dit op te lossen wordt gebruik gemaakt van tijdelijke inhuur van interim juristen en wordt vaker dan voorheen de huisadvocaat ingezet. Dit zorgt voor meer kosten, maar wel voldoende bezetting om de werkzaamheden uit te voeren.

Loonsom

Voor het berekenen van de loonsom in de meerjarenbegroting 2024–2027 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het Cao-akkoord van 2024-2025 en de gewijzigde salarisbedragen zijn meegenomen in de berekening;
- Er wordt gerekend met de maximale schaalsalarissen, maar zonder garanties;
- In de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met een loonsomstijging van 3% per jaar vanaf 2025.

ICT en informatiebeveiliging

Met een aantal Friese gemeenten wordt in de centrumregeling Shared Service Centrum (SSC) samengewerkt. Dat betekent dat de gemeente Leeuwarden voor Ameland de ICT-voorzieningen realiseert. Via ambtelijke werkgroepen wordt deelgenomen aan de beleidsvorming van het SSC en wordt gezamenlijk gewerkt aan het uitvoeren van ICT-projecten zoals de nieuwe digitale werkomgeving, de gezamenlijke inrichting van personeelsprocessen en de vervanging van het telefonieplatform.

Door de steeds strenger wordende eisen van de overheid op gebied van informatiebeveiliging moeten we als overheid steeds meer maatregelen nemen om hieraan te voldoen. Hiervoor is bij SSC Leeuwarden ondersteuning gevraagd. Voor 2025 wordt voor Ameland een bedrag van € 20.000 extra in rekening gebracht. Hiervoor worden extra uren van de Chief Information Officer en de Functionaris Gegevensbescherming gerealiseerd.

Door de toename van het aantal accounts en devices en de stijging van de werkplek tarieven stijgen ook de overige kosten van ITC. Voor 2025 zal de ICT-bijdrage daarom per eiland met 5% worden verhoogd t.o.v. 2024. Dit betekent een verhoging van € 30.500.

Papierloos werken

Onze organisatie wil aansluiten bij de wereld om ons heen. Dit betekent een voortzetting van de digitalisering binnen de organisatie en groei naar een papierloze organisatie. Inmiddels is een structurele besparing gerealiseerd met het verminderen van de uitgifte van de papieren versie van de afvalkalender en na de nieuwe aanbesteding voor printers zullen de papier- en printkosten verder afnemen. Daarnaast is het streven om op termijn nog een besparing te realiseren op de uitgifte van de gemeente Info.

Vernieuwd werkplekconcept

In 2023 is het nieuwe werkplekconcept vastgesteld om te voldoen aan de veranderende eisen van de werkplek. Dit concept, gericht op goede flexwerkplekken voor iedereen, biedt voldoende hybride vergadermogelijkheden, concentratieplekken en een huiselijke kantine. Een plan van aanpak is opgesteld en verder uitgewerkt, waarbij het vernieuwen van de kantine in het gemeentehuis en de gemeentewerf als eerste worden aangepakt. Hierna volgt de inrichting van de werkplekken en vergaderruimtes. Vorig jaar is in de Kadernota een krediet van € 180.000 vastgesteld, naar verwachting is het huidige budget toereikend.

Verdere werkzaamheden, zoals isolatie van de schil, raambekleding en andere relevante aspecten, worden opgenomen in het accommodatie- en verduurzamingsbeleid en gezamenlijk opgepakt met onderhoudswerkzaamheden aan de gebouwen (MJOP).

Accommodatiebeleid

In de raadsagenda is bij punt 7.6 vastgelegd dat er een strategisch plan voor gemeentelijke gebouwen moet worden opgesteld. In dit 'accommodatiebeleid' moet duidelijk worden hoe organisaties, verenigingen en stichtingen die voor onze gemeenschap waardevol zijn optimaal gehuisvest kunnen worden en welke investeringen hiervoor de komende jaren nodig zijn. In 2023 is gestart met het opstellen van het accommodatiebeleid: een strategische en integrale visie voor alle gebouwen waarvan de gemeente eigenaar is, met uitzondering van de eigendommen van het Gemeentelijk Woningbedrijf.

De verwachting is dat in de loop van 2025 besluiten kunnen worden genomen over het strategisch accommodatiebeleid en het bijbehorende meerjarenuitvoeringsplan. De komende jaren zijn investeringen nodig om gemeentelijke accommodaties te verduurzamen, bestaande gebouwen qua indeling te verbeteren en wellicht gebouwen te vernieuwen via renovatie of (ver)nieuwbouw. Los van het regulier gebouwonderhoud houdt de begroting momenteel nog geen rekening met dergelijke investeringen in deze gebouwen. Welke maatregelen in het accommodatiebeleid opgenomen worden en hoe deze gefaseerd en geprioriteerd gaan worden is nu nog onduidelijk. Wel is duidelijk dat dit in de nabije toekomst een substantieel beslag gaat leggen op de gemeentelijke financiën.

Kunstcollectie gemeente Ameland (€ 10.000 + € 25.000)

In 2023 is voorgesteld om € 10.000, - beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling van een beheersplan voor de kunstcollectie van gemeente Ameland met een bedrag van € 25.000 voor het noodzakelijk onderhoud van deze kunstcollectie. Hoewel in 2023 een inventarisatie heeft plaatsgevonden en gesprekken zijn gevoerd met de STAM over een mogelijke samenwerking op dit gebied, is het beheersplan nog niet opgesteld. Daarom wordt voorgesteld om het beschikbare budget voor de ontwikkeling van een beheersplan door te schuiven naar 2024, evenals het budget voor het benodigde onderhoud naar 2025. Dit zal de gemeente in staat stellen om op een gestructureerde wijze de noodzakelijke maatregelen te treffen om de waardevolle kunstcollectie van de gemeente Ameland te behouden en te beschermen voor toekomstige generaties.

Herinrichting terrein Buitendienst

De buitenruimte bij de buitendienst wordt voorzien van nieuwe verharding, riolering en inrichtingselementen. Ook worden de activiteiten op de terreinen opnieuw vergund. Hiervoor is vorig jaar een investering van € 1.5 miljoen gevraagd. Momenteel is een start gemaakt met het opruimen van de terreinen zodat de werkzaamheden van het project en de bedrijfsvoering van de buitendienst geen hinder ondervinden. Tegelijkertijd is druk gewerkt aan de voorbereiding, onderzoek en het ontwerp van het plan. Het plan met kredietaanvraag wordt dit jaar voorgelegd aan de gemeenteraad.

Formatie cluster Fysieke Leefomgeving (omgevingswet en bedrijvencontactfunctie)

De formatie is geheel ingevuld. Bedrijven en ondernemers zijn cruciaal voor de lokale economie en het toerisme. Daarom zijn goede relaties en dienstverlening aan bedrijven belangrijk voor de gemeente. Zowel ondernemers als de gemeente willen hierin verdere verbetering nastreven. Door, naast het realiseren van een complete bezetting, ook expliciet invulling te geven aan de rol/ taak om zorg te dragen voor een goed en proactief contact met bedrijven verwachten wij stappen te zetten. De precieze invulling van taken in het team is nog onderwerp van gesprek.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Overbrugging pensioenen (€ 70.000)

De komende jaren zullen meerdere collega's in de binnen- en buitendienst de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. In aanloop naar deze pensioendatum is het wenselijk tijdig te starten met werven, zodat kennisoverdracht zo goed mogelijk vorm krijgt. Hiervoor wordt een eenmalig budget van € 70.000 gevraagd, verspreid over 2024, 2025 en 2026.

Verduurzaming vervangingsinvesteringen wagenpark (€ 315.000)

In 2022 is de raad middels de brief 'Energietransitie gemeentelijke voertuigen en machines' geïnformeerd dat, waar mogelijk, voertuigen aangedreven door fossiele brandstoffen vervangen worden door elektrisch aangedreven voertuigen. Over het algemeen wordt nu gezien dat het budget voor vervangingsinvesteringen niet toereikend is voor duurzame elektrische voertuigen. Het college wil budgettaire ruimte geven voor de gewenste transitie.

Voor de geplande vervanging van een veeg-zuigmachine is een bedrag van € 200.000 beschikbaar, terwijl de kosten voor een nieuwe elektrische veeg-zuigmachine rond de € 450.000 liggen. Dit resulteert in een aanvullende investering van € 250.000. Ook een drietal kleine voertuigen met laadbak staat op de lijst vervangingsinvesteringen, waarvoor een extra bedrag van € 65.000 benodigd is. Hierdoor wordt een totale aanvullende financiering van € 315.000 voor de verduurzaming van het wagenpark gevraagd.

Het spreekt voor zich dat voertuigen alleen dan vervangen worden wanneer dat ook echt nodig is, en dat altijd afgewogen wordt of het elektrische alternatief ook functioneel kan voldoen.

2.9 Dekkingsmiddelen

Algemeen

Voor de uitvoering van de programma's die de gemeenteraad wil uitvoeren, zijn financiële middelen nodig. Deze dekkingsmiddelen worden gevormd door rijksbijdragen, eigen gemeentelijke belastingen en retributies, huren, pachten en dergelijke.

Voor rijksmiddelen als de zogenaamde algemene uitkering uit het gemeentefonds en gemeentelijke belastingen gelden geen specifieke bestedingsdoelen.

Voor retributies (leges en dergelijke heffingen) geldt dat opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de bijbehorende kosten.

Gemeentefonds

Het gemeentefonds bestaat uit de algemene uitkering, decentralisatie uitkeringen en integratie uitkeringen. De berekende uitkering gemeentefonds in deze Kadernota is gebaseerd op de meicirculaire 2024, de meest recente circulaire van het ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties. De financiële effecten hiervan, inclusief de raming voor het ravijnjaar 2026, zijn verwerkt in de eerste begrotingswijziging.

De uitkeringen van het gemeentefonds stijgen, op basis van de meicirculaire, jaarlijks tot boven € 11 miljoen.

Stelpost voorzien noodzakelijke uitgaven

In de primaire begroting 2024 is een meerjarige stelpost opgenomen voor voorzien noodzakelijke uitgaven (€ 500.000 in 2024, de jaren daarna € 1.000.000). Deze stelpost was vooral bedoeld voor de te verwachten effecten van te actualiseren onderhoudsplannen. Inmiddels zijn de financiële effecten van deze nieuwe beheerplannen (wegen, havens, gebouwen, sport) verwerkt in deze kadernota, waarmee deze stelpost kan vervallen.

Belastingen en retributies

Wij stellen voor om niet tot aanvullende tariefstijgingen te besluiten ten opzichte van hetgeen in de Kadernota 2023 (vastgesteld in september 2022) is besloten. Er is sprake van zowel een sluitende begroting 2025, als een sluitende meerjarenbegroting, waarmee wordt voldaan aan het gestelde in artikel 189 van de gemeentewet.

Als basis voor de op te stellen meerjarenbegroting 2025 – 2028 gelden hiermee de volgende belastingontwikkelingen:

Reinigingsheffingen

Afvalstoffenheffing					
	2024	2025	2026	2027	2028
Tariefverhoging	2%	2%	2%	0%	0%

Reinigingsrechten					
	2024	2025	2026	2027	2028
Tariefstelling restafval (per kg.)	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33
Vastrecht 240 liter container	25,00	45,00	45,00	45,00	45,00
Vastrecht 1.100 liter container	65,00	85,00	85,00	85,00	85,00

Wij stellen voor om de tarieven voor het vastrecht van containers te verhogen met € 20,00 zoals in het overzichtje is opgenomen, zodat meer marktconforme tarieven ontstaan en een positieve invloed heeft op de mate van kostendekkendheid van reinigingsrechten.

Onroerendezaakbelastingen

Onroerendezaakbelastingen					
	2024	2025	2026	2027	2028
Opbrengststijging	2%	2%	2%	0%	0%

Forensenbelasting

Forensenbelasting					
	2024	2025	2026	2027	2028
Opbrengststijging	2%	2%	2%	0%	0%

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting					
	2024	2025	2026	2027	2028
Tariefverhoging	11%	2%	2%	0%	0%
Tariefstelling	2,00	2,04	2,08	2,08	2,08

Precariobelasting

In deze kadernota is voor het eerst een opbrengst precariobelasting opgenomen. De belasting wordt dit jaar voor het eerst geheven en is gebaseerd op het in de verordening opgenomen tarief van € 50 per m². Per saldo wordt een opbrengst verwacht van ongeveer € 40.000.

Als algemene opmerking geldt dat de meeropbrengsten van de hier voorgestelde belastingverhogingen worden verwerkt in de op te stellen meerjarenbegroting 2025-2028. De specifieke tariefstelling wordt verwerkt in de diverse belastingverordeningen die aan de raad worden voorgelegd, waarbij als eerste de verordeningen voor het jaar 2025 aan bod zullen komen.

3. Financiën.

3.1 Inleiding

Op 30 oktober 2023 is de meerjarenbegroting 2024 – 2027 door de raad vastgesteld.

Deze meerjarenbegroting is de basis voor de uitvoering van werkzaamheden in het lopende begrotingsjaar 2024. De “jaarschijf 2024” bestaat immers uit door de raad beschikbaar gestelde budgetten voor de verschillende begrotingsonderdelen, vastgelegd in een programmabegroting met programma’s en daarbij behorende activiteitengroepen.

Daarnaast geeft deze meerjarenbegroting het financiële kader voor de jaren tot en met 2027. Deze meerjarenbegroting is daarmee de uitgangspositie voor deze Kadernota, waarbij het jaar 2027 ‘gemakshalve’ wordt gekopieerd naar 2028.

De begrotingsaldi voor deze jaren zijn de volgende:

	2024	2025	2026	2027	2028
Meerjarenbegroting 2024 - 2027	192.426	188.774	-398.374	-539.341	-539.341

In dit hoofdstuk komen belangrijke afwijkingen van dit financiële beeld aan de orde. Hiermee ontstaat een nieuw kader als basis voor beschouwingen in het college en de raad over zaken als nieuw beleid, wensen en belastingmaatregelen. De besluiten die daaruit voortvloeien, vormen de basis voor de daarna op te stellen meerjarenbegroting 2025 - 2028.

De belangrijke afwijkingen voor het jaar 2024 worden formeel aan de raad voorgelegd in de vorm van begrotingswijzigingen 2024, met effecten voor de komende jaren. Er worden drie begrotingswijzigingen opgesteld die hierna aan de orde komen.

In paragraaf 3.2 wordt een totaalbeeld geschetst van de **eerste begrotingswijziging 2024**.

Dit betreft vooral de budgettaire effecten van de jaarrekening 2023 op de meerjarenbegroting, aangevuld met een analyse van de huidige budgetten. Ook doorgeschoven budgetten van 2023 die in 2024 of later alsnog tot uitgaven zullen leiden komen in deze wijziging naar voren. Daarnaast worden externe effecten in deze wijziging verwerkt, zoals bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, de gevolgen van een nieuwe cao voor gemeentepersoneel en de ontwikkeling van de algemene uitkering.

Op deze begrotingswijziging wordt een toelichting gegeven op activiteitengroepniveau, het niveau waarop de raad budgetten autoriseert. Hierbij worden vooral de aanpassingen groter dan € 10.000 benoemd.

In paragraaf 3.3 komt de **tweede begrotingswijziging 2024** aan de orde. Financiële effecten van besluiten die genomen zijn nádat de meerjarenbegroting 2024-2027 is vastgesteld, worden verwerkt in deze begrotingswijziging.

Paragraaf 3.4 bevat overige ontwikkelingen die financieel van invloed zijn op begrotingsjaren vanaf 2024. Deze ontwikkelingen vormen de input voor de **derde begrotingswijziging 2024**.

Voor alle begrotingswijzigingen geldt dat een negatieve bijstelling per saldo meer kosten of minder opbrengsten betreft, en een positieve bijstelling meer opbrengsten of minder kosten.

In paragraaf 3.5 wordt de cijfermatige startpositie aangegeven, als basis voor de besluitvorming over nieuw of bijgesteld beleid.

Paragraaf 3.6 geeft een overzicht van de financiële effecten van (nieuwe) beleidsvoornemens in deze Kadernota.

Paragraaf 3.7 sluit af een financiële eindsituatie, als basis voor de op te stellen nieuwe meerjarenbegroting 2025 – 2028.

3.2 Eerste begrotingswijziging 2024

De jaarrekening over 2023 sluit met een voordelig saldo van € 3.287.198. Ten opzichte van het begrote saldo van € 990.962 is er sprake van een groot voordelig verschil van € 2.296.236.

Er is sprake van diverse voor- en nadelen ten opzichte van de begroting. In de jaarstukken over 2023 zijn uitgebreide analyses opgenomen van opvallende financiële verschillen ten opzichte van de begroting; bovendien zijn toelichtingen gegeven op beleidsvoornemens en de mate waarin realisatie heeft plaats gevonden.

Op basis van een analyse van de jaarrekening 2023 is beoordeeld in hoeverre budgetten in de vastgestelde begroting 2024 – 2027 bijstelling vragen. Deze bijstellingen zijn verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2024. Ook enkele doorgeschoven budgetten van 2023 die in 2024 of later alsnog tot uitgaven zullen leiden komen in deze wijziging naar voren, zoals herstel kerkhofmuurtjes begraafplaats Nes en het budget voor het verbeteren van de waterkwaliteit van de Vleijen. Ook gewijzigde bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen als Veiligheidsregio Friesland en De Waddeneilanden zijn verwerkt, evenals de gevolgen van een nieuwe cao voor gemeentepersoneel, de ontwikkeling van de algemene uitkering en belastingopbrengsten.

Een totaaloverzicht van de eerste begrotingswijziging op activiteitengroepniveau is opgenomen in *bijlage 1* van deze kadernota. Een totaaloverzicht van alle wijzigingen per product- en grootboeknummer is beschikbaar bij de vakafdeling.

Het totaaleffect van deze eerste begrotingswijziging 2024 is:

	2024	2025	2026	2027	2028
Effecten van jaarrekening 2023, externe ontwikkelingen, etc. voor 2024 - 2028	354.414	702.111	878.507	946.217	758.970

De belangrijkste begrotingswijzigingen worden hierna per activiteitengroep toegelicht.

Programma 1 Bestuur

Activiteitengroep Bestuur				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 62.392	-€ 84.851	-€ 92.513	-€ 116.454	-€ 166.987

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Bestuur > € 10.000:

- (-) Hogere salariskosten voor het MT (€ 50.670 in 2024, oplopend tot € 102.558 in 2027)
- (-) Een jaarlijkse toevoeging aan de nieuwe voorziening verlofsparen (€ 20.000 structureel)
- (+) Verhoging opbrengsten dvo 's de Wadden op basis van realisatie voorgaande jaren (€ 25.000 structureel)
- (-) Hogere kosten voor pensioenen en wachtgeld op basis van nieuwe berekeningen (€ 23.086 in 2023, aflopend tot € 2.850 in 2028).

Activiteitengroep Openbare orde en veiligheid				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 9.200	-€ 14.404	-€ 37.742	-€ 46.894	-€ 78.636

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Openbare orde en veiligheid > € 10.000:

- (-) Op basis van de begroting 2025 van de Veiligheidsregio hogere inkomensoverdrachten geraamd (€ 19.303 in 2025 oplopend tot € 76.910 in 2028)

Programma 2 Sociaal Domein

Activiteitengroep Algemene voorzieningen				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 132.111	-€ 175.571	-€ 193.846	-€ 142.238	-€ 147.090

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Algemene voorzieningen > € 10.000:

- (-) Binnen de eerste begrotingswijziging is de nieuwe subsidieconstructie met Sociaal Werk Ameland verwerkt. Dit betekent dat diverse lopende budgetten uit de begroting zijn geschrapt, waar één subsidiebedrag richting Sociaal Werk Ameland tegenover staat. Per saldo heeft dit binnen de activiteitengroep Algemene voorzieningen een nadelig effect, maar staat hier bij de activiteitengroepen Overhead, Maatschappelijke ondersteuning en Culturele voorzieningen een voordeel tegenover (in totaal € 90.500 in 2024, aflopend tot € 86.602 in 2028).
- (-) Hogere kosten voor electriciteitsverbruik van de accommodaties sport (€ 25.000 structureel)
- (-) Hogere kosten voor dienstverlening Leeuwarden met betrekking van jeugd (€ 10.000 structureel)
- (-) Onderhoudskosten aangepast conform het nieuwe beheersplan voor sportonderhoud (€ 40.000 in 2025, € 55.000 in 2025).

Activiteitengroep Musea en culturele voorzieningen				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 11.750	€ 7.025	€ 2.158	-€ 2.855	-€ 8.018

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Musea en culturele voorzieningen > € 10.000:

- (+) Een voordeel binnen deze activiteitengroep door de administratieve verwerking van de nieuwe subsidieconstructie met Sociaal Werk Ameland. Hier staat bij de activiteitengroep Algemene voorzieningen een nadelig effect tegenover (€ 15.500 structureel).

Activiteitengroep Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 143.000	€ 53.787	€ 43.844	€ 42.388	€ 34.335

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) > € 10.000:

- (+) Een voordeel door de administratieve verwerking van de nieuwe subsidieconstructie met Sociaal Werk Ameland. Hier staat bij de activiteitengroep Algemene voorzieningen een nadelig effect tegenover (€ 25.000 structureel)
- (-) Op basis van de begroting 2025 van de Veiligheidsregio hogere inkomensoverdrachten geraamd (€ 21.213 in 2025 oplopend tot € 40.665 in 2028)
- (+) Bijstellen van budgetten op basis van ervaringscijfers, plus een administratieve aanpassing. Daarnaast is over 2023 in 2024 een positieve afrekening ontvangen voor Begeleid Wonen (€ 118.000 in 2024, de jaren daarna € 50.000).

Activiteitengroep Jeugdhulpwet				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Jeugdhulpwet > € 10.000:

- (+) Bijstellen van budgetten op basis van ervaringscijfers (€ 70.000 structureel)

Activiteitengroep Participatiewet				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 105.473	€ 79.797	€ 76.281	€ 72.599	-€ 5.208

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Participatiewet > € 10.000:

- (+) Rijksbijdrage participatiewet is structureel hoger dan begroot, onder meer ter compensatie van structureel hogere loonkostensubsidies (€ 110.000 in 2024, € 90.000 de jaren daarna)
- (-) Loonkostensubsidies nemen structureel toe (€ 45.000 structureel)
- (+) Er wordt weinig gebruik gemaakt van de voorzieningen rondom gemeentelijk minimabeleid (€ 12.000 structureel).

Programma 3 Onderwijs

Activiteitengroep Openbaar primair en voortgezet onderwijs				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 6.076	€ 6.076	€ 6.076	€ 6.076	€ 6.076

Geen bijzonderheden.

Activiteitengroep Lokaal onderwijsbeleid				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000

Geen bijzonderheden.

Programma 4 Fysieke leefomgeving

Activiteitengroep Infrastructuur				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 293.906	-€ 657.267	€ 19.701	-€ 26.962	€ 209.124

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Infrastructuur > € 10.000:

- (-) Verschuiving van het budget van 2023 naar 2024 voor de reconstructie Baron Rengersweg/Nesserweg. Hier staat een onttrekking aan de Reserve Projecten tegenover (Dekkingsmiddelen) (€ 127.500 in 2024)
- (+/-) Verschuiving van het budget voor het ontwerp van het plan vliegveld (€ 27.000 voordeel in 2024, € 27.000 nadeel in 2025)
- (-/+) Verschil in geraamde onderhoudskosten op basis van het nieuwe beheerplan. Hier staat een onttrekking aan de reserve tegenover (Overige inkomsten en uitgaven) (€ 79.500 nadeel in 2024, aflopend naar een voordeel van € 260.000 in 2028).
- (-/+) Verschil in geraamde onderhoudskosten op basis van het nieuwe beheerplan voor de havens. Hier staat een onttrekking aan de reserve tegenover (Overige inkomsten en uitgaven) (€ 36.906 nadeel in 2024, aflopend naar een voordeel van € 16.124 in 2028).
- (-) Jaarlijkse onderhoudskosten voor het wegenbeheer op basis van het wegenbeheersplan. Hier staat een onttrekking aan de reserve tegenover (Overige inkomsten en uitgaven) (€ 25.000 structureel).

Activiteitengroep Openbare Ruimte				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 306.800	-€ 106.800	-€ 106.800	-€ 106.800	-€ 106.800

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Openbare Ruimte > € 10.000:

- (-) Kosten voor het uitvoeren van onderzoek naar de waterkwaliteit van de Vleijen verschoven van 2023 naar 2024 (€ 200.000)
- (-) Structureel hogere kosten voor het dagelijks onderhoud van openbare ruimte en strandrecreatie (€ 40.000 structureel)
- (-) Indexering van het contract met de KNRM voor strandbewaking (€ 36.800 structureel).

Activiteitengroep Afval en milieu				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 13.500	€ 41.000	€ 41.000	€ 41.000	€ 41.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Afval en milieu > € 10.000:

- (-) Hogere onderhoudskosten in verband met het coaten van ondergrondse containers (€ 27.500 in 2024)
- (+) Kosten voor nascheiding vervallen door een gewijzigde afrekeningsystematiek (€ 25.000 structureel)
- (+) Lagere kosten voor huur van de grond van de ondergrondse containers op de campings (€ 16.000 structureel)

Activiteitengroep Ruimtelijke ordening				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 137.000	-€ 70.000	-€ 20.000	-€ 20.000	-€ 20.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Ruimtelijke ordening > € 10.000:

- (-) Het budget voor de implementatie en planvorming van de omgevingsvisie is verschoven van 2023 naar 2024 en 2025 (€ 35.000 in 2024 en 2025)
- (-) Onderhoud voor de kerkhofmuurtjes Nes verschoven van 2023 naar 2024 (€ 80.000 in 2024)
- (-) Hogere kosten voor de omgevingsplannen (€ 20.000 structureel).

Programma 5 Economie

Activiteitengroep Toerisme				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 20.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Toerisme > € 10.000:

- (-) Door een hoger tarief toeristenbelasting meer uitgaven voor de aanvraag van subsidie voor toeristische jeugdgroepen. Voor 2025 voorstel bij deze Kadernota voor aanpassing van het tarief, dus na 2024 is deze budgettaire aanpassing niet nodig (€ 20.000 in 2024).

Programma 6 Duurzaamheid

Geen bijzonderheden.

Overhead

Activiteitengroep Overhead				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 171.468	-€ 381.476	-€ 461.107	-€ 570.286	-€ 780.882

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Overhead > € 10.000:

- (-) Ten gevolge van de nieuwe cao voor gemeenteambtenaren is er sprake van een stijging van de salariskosten (€ 196.468 in 2024, oplopend tot € 782.882 in 2028)
- (-) Indexering van de ICT bijdrage en verhoging van budget voor informatiebeveiliging (€ 50.500 structureel)
- (+) Voordeel voor personeel derden in verband met nieuwe subsidieconstructie Sociaal Werk Ameland. Hier staat een nadeel tegenover bij Algemene voorzieningen (€ 50.000 structureel)
- (+/-) Kosten voor het onderhoud van de kunstcollectie gemeente Ameland schuift op van 2024 naar 2025 (€ 25.000 voordeel in 2024, nadeel in 2025).

Dekkingsmiddelen

Activiteitengroep Gemeentefonds				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 979.511	€ 1.096.138	€ 1.361.744	€ 1.552.926	€ 1.693.243

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Gemeentefonds > € 10.000:

- (+) De calculaties op grond van de meicirculaire leiden tot een hogere Algemene uitkering vanaf uitkeringsjaar 2025 (€ 979.511 in 2024, oplopend tot € 1.693.243 in 2028).

Activiteitengroep Belastingen				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 216.727	€ 219.637	€ 223.833	€ 223.833	€ 223.833

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Belastingen > € 10.000:

- (+) Een geactualiseerde inschatting van opbrengsten toeristenbelasting, vooral op basis van de cijfers over 2023, leidt tot meeropbrengsten (€ 66.873 in 2024, oplopend tot € 68.329 in 2028)
- (+) Voor forensenbelasting leidt dezelfde rekenexercitie ook tot meeropbrengsten (€ 91.600, in 2024 oplopend tot € 95.301 in 2028)
- (+) Ook voor de onroerende zaakbelasting zijn meeropbrengsten geraamd op basis van dezelfde berekeningen (€ 48.254 in 2024, oplopend tot € 50.203 in 2028).

Activiteitengroep Retributies				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 40.843	€ 52.214	€ 45.452	€ 24.794	€ 24.794

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Retributies > € 10.000:

- (+) Raming van precariobelasting (€ 40.000 structureel)
- (+/-) Bijstelling opbrengsten reinigingsrechten dorpen en vakantieopbrengsten op basis van realisatie (€ 7.183 voordeel in 2024, aflopend tot een nadeel van € 13.185 in 2028).

Activiteitengroep Huren en pachten				
2023	2024	2025	2026	2027
€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Huren en pachten > € 10.000:

- (+) Hogere opbrengst voor zowel bijdrage van derden in gemaakte kosten van gas, en energie en water als hogere opbrengst van huren voor accommodaties sport (€ 23.000 structureel).

Activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven				
2023	2024	2025	2026	2027
-€ 85.989	€ 548.806	-€ 117.574	-€ 72.911	-€ 317.719

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven > € 10.000:

- (+) Onttrekking aan de Reserve Projecten tegenover kosten reconstructie Baron Rengersweg/Nesserweg (Infrastructuur) (€ 127.500 in 2024)
- (-/+) Mutatie onttrekking Wegenonderhoudsfonds tegenover de nieuwe onderhoudskosten op basis van het nieuwe wegenbeheerplan (Infrastructuur) (€ 79.500 voordeel in 2024, aflopend naar een nadeel van € 260.000 in 2028)
- (-/+) Mutatie onttrekking Onderhoudsfonds havens tegenover de nieuwe onderhoudskosten op basis van het nieuwe beheerplan havens (Infrastructuur) (€ 36.906 voordeel in 2024, nadeel van € 16.124 in 2028)
- (+) De stelpost voorzien noodzakelijke uitgaven wordt ingezet voor onder andere het beheerplan wegen, gebouwen en havens (€ 500.000 in 2024, de jaren daarna € 1.000.000)
- (+) Hogere opbrengsten voor dividend van Stedin (€ 46.000 in 2024, de jaren daarna € 10.000)
- (+) Hogere renteopbrengsten schatkistbankieren (€ 145.000 in 2024)
- (-) Mutatie van de toevoeging aan het Wegenonderhoudsfonds op basis van het nieuwe meerjarige wegenbeheerplan, zodat in de komende 10 jaar voldoende middelen beschikbaar zijn voor toekomstig onderhoud (€ 806.228 in 2024, de jaren daarna € 806.145)
- (-) Mutatie van de toevoeging aan het Onderhoudsfonds havens op basis van het nieuwe meerjarige onderhoudsplan havens, zodat de komende 10 jaar voldoende middelen beschikbaar zijn voor toekomstig onderhoud (€ 43.800 structureel)
- (-) Mutatie van de toevoeging aan het Onderhoudsfonds Gebouwen op basis van het nieuwe meerjarige onderhoudsplan gebouwen, zodat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor toekomstige onderhoudskosten (€ 200.000 structureel)

3.3 Tweede begrotingswijziging 2024

Na vaststelling van de meerjarenbegroting 2024 – 2027 zijn in het college en de raad besluiten genomen die een financieel effect hebben op deze lopende meerjarenbegroting. Het overzicht hiervan is opgenomen in *bijlage 2* bij deze Kadernota.

Het totaaleffect van deze tweede begrotingswijziging 2024 is:

	2024	2025	2026	2027	2028
Effecten van besluiten ná vaststellen meerjarenbegroting 2024 - 2027	-232.000	-73.757	-43.757	-43.757	-43.757

De bijstelling betreft onder andere budget voor het wegwerken van achterstanden rondom de BAG/BGT en uitbetaling van de energietoeslag in 2024.

3.4 Derde begrotingswijziging 2024

Naast onder meer structurele effecten van de jaarrekening 2023 en de consequenties van genomen besluiten, zijn er ontwikkelingen, nieuwe inzichten en dergelijke die van invloed zijn op begrotingscijfers vanaf 2024. Het kan hier gaan om een verschuiving van lasten, omdat bijvoorbeeld een grote investering een jaar later dan gepland wordt uitgevoerd en ontwikkelingen rondom het Gemeentelijk Woningbedrijf.

Als gevolg hiervan zijn staten bijgesteld, met als gevolg nieuwe kostenramingen. Deze bijstellingen vormen de basis voor de derde begrotingswijziging over 2024. Het uitgebreide overzicht hiervan is opgenomen in bijlage 3.

Het totaaleffect hiervan is het volgende:

	2024	2025	2026	2027	2028
Effecten van aangepaste staten	212.986	70.194	18.889	21.688	63.881

De belangrijke uitgangspunten voor deze cijfers zijn:

Activa/vervangingsinvesteringen

Reeds begrote (vervangings)investeringen zijn beoordeeld op planning en haalbaarheid en in overleg zo nodig verschoven naar het jaar waarin realisatie logischerwijze haalbaar wordt geacht;

- Voor de Baron Rengersweg / Nesserweg is op basis van een raadsvoorstel van februari 2024 een investering in IT-riool opgenomen van € 154.000;
- Op basis van nieuwe ontwikkelingen rondom de planvorming van de kwaliteitsimpuls van het vliegveld is de investering bijgesteld van € 2.600.000 naar € 600.000;
- Daarnaast hebben verschuivingen van investeringen plaatsgevonden, wat zorgt voor gewijzigde kapitaallasten.

In 2024 leidt dit per saldo tot tot lagere afschrijvingslasten van ruim € 212.000.

Gemeentelijk woningbedrijf Ameland

Voor het Woningbedrijf wordt een 'eigen doorrekening' gemaakt van exploitatie, balans, kasstromen, activastaat, etc. Deze zeer uitgebreide doorrekening wordt op hoofdlijnen uiteindelijk weer overgenomen in de gemeentelijke begroting.

Het positieve of negatieve effect hiervan in deze derde wijziging is het hogere of lagere saldo van de activiteit GWA (6.830.50) ten opzichte van de huidige meerjarenbegroting. Omdat dit saldo wordt verrekend met de Algemene bedrijfsreserve van GWA (zie hierna bij 'Reserves en voorzieningen'), is het uiteindelijke effect op de exploitatie weer nihil.

3.5 Cijfermatige startpositie vóór nieuw beleid

De verwerking van de hiervoor genoemde cijfermatige effecten leidt tot de volgende totaalstellingen, als uitgangspositie voor beschouwingen over Kadernota 2024:

	2024	2025	2026	2027	2028
Startpositie Kadernota 2024					
Meerjarenbegroting '24 - '27	192.426	188.774	-398.374	-539.341	-539.341
Eerste begrotingswijziging 2024	354.414	702.111	878.507	946.217	758.970
Tweede begrotingswijziging 2024	-232.000	-73.757	-43.757	-43.757	-43.757
Derde begrotingswijziging 2024	212.986	70.194	18.889	21.688	63.881
 Startpositie vóór besluitvorming over Kadernota 2024	 527.826	 887.322	 455.265	 384.807	 239.753

3.6 Voorstellen nieuw beleid

De Kadernota 2024 is opgesteld met inachtneming van de politieke raadsagenda 2022 – 2026, waarbij rekening is gehouden met de huidige stand van zaken van diverse projecten. Bovendien zijn aanvullende nieuwe beleidsvoornemens onderkend, waarover beraadslaging en besluitvorming noodzakelijk is.

De financiële effecten van het in deze Kadernota voorgestelde (nieuwe) beleid, zijn opgenomen in *bijlage 4* bij deze Kadernota.

De totaaltelling hiervan is als volgt:

	2024	2025	2026	2027	2028
Effecten van nieuw beleid bij Kadernota 2024	-84.667	-239.751	-56.500	-30.249	-30.251

3.7 Financiële eindsituatie, basis voor meerjarenbegroting 2025 - 2028

Gelet op de 'startpositie' volgens paragraaf 3.5, in combinatie met de financiële effecten van nieuwe beleidsvoorstellen hebben wij in paragraaf 2.9 Dekkingsmiddelen voorstellen gedaan op het gebied van gemeentelijke heffingen en voor de stelpost voorzien noodzakelijke uitgaven.

Het financiële eindplaatje, als basis voor de op te stellen meerjarenbegroting 2024 – 2027, ziet er daarmee als volgt uit:

	2024	2025	2026	2027	2028
Financiële eindsituatie					
Startpositie meerjarenbegroting 2025 - 2028	443.159	647.571	398.765	354.558	209.502

Bijlagen

Bijlage 1: Eerste begrotingswijziging 2024

Eerste begrotingswijziging 2024 (Effecten jaarrekening 2023, budgettaire aanpassingen 2024)

Programma	Activiteitengroep	2024	2025	2026	2027	2028
1	Bestuur	-62.392	-84.851	-92.513	-116.454	-166.987
1	Openbare orde en veiligheid	9.200	-14.404	-37.742	-46.894	-78.636
2	Algemene voorzieningen	-132.111	-175.571	-193.846	-142.238	-147.090
2	Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	143.000	53.787	43.844	42.388	34.335
2	Jeugdhulpwet	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
2	Participatiewet	105.473	79.797	76.281	72.599	64.698
2	Musea en culturele voorzieningen	11.750	7.025	2.158	-2.855	-8.018
3	Openbaar prim. en voortgez. onderwijs	6.076	6.076	6.076	6.076	6.076
3	Lokaal onderwijsbeleid	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
4	Infrastructuur	-293.906	-657.267	19.701	-26.962	209.124
4	Openbare ruimte	-306.800	-106.800	-106.800	-106.800	-106.800
4	Afval en milieu	13.500	41.000	41.000	41.000	41.000
4	Ruimtelijke ordening	-137.000	-70.000	-20.000	-20.000	-20.000
5	Toerisme	-20.000	0	0	0	0
5	Overige sectoren	0	0	0	0	0
6	Energietransitie	0	0	0	0	0
7	Volkshuisvesting	-50.000	0	0	0	0
Dek. Mid.	Huren en pachten	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Dek. Mid.	Gemeentefonds	979.511	1.096.138	1.361.744	1.552.926	1.693.243
Dek. Mid.	Belastingen	216.727	219.637	223.833	223.833	223.833
Dek. Mid.	Overige inkomsten en uitgaven	-85.989	548.806	-117.574	-72.911	-317.719
Dek. Mid.	Retributies	40.843	52.214	45.452	24.794	24.794
Overhead	Overhead	-171.468	-381.476	-461.107	-570.286	-780.882
Totaal effect eerste wijziging		354.414	702.111	878.507	946.217	758.970

Bijlage 2: Tweede begrotingswijziging 2024

Tweede begrotingswijziging 2024 (Besluiten ná MJB 2024 - 2027)

Activiteitengroep	Omschrijving activiteit	Krediet	2024	2025	2026	2027	2028	Besluit	Toelichting
Bestuur	Programbegroting en jaarverslag	-	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	raadsvoorstel	Opnieuw benoemen accountant IPA ACON (huidige naam is ETL Accountants)
Participatiewet	Gemeentelijk minimabeleid	-	-130.000	0	0	0		raadsvoorstel	Uitbetaling energietoeslag, in AU middelen ontvangen in 2023.
Openbare ruimte	Openbare ruimte	-	-5.000	0	0	0	0	collegevoorstel	Eenmalige subsidie onderzoek standganzen.
Afval en milieu	Milieubeleid, beheer en handhaving	-	-27.000	-28.757	-28.757	-28.757	-28.757	raadsvoorstel	Ontwerpbegroting FUMO 2025
Ruimtelijke ordening	Basisadministratie Adressen en Gebouwen	-	-30.000	-30.000	0	0	0	collegevoorstel	Wegwerken van achterstanden BAG en BGT door Leeuwarden
Energietransitie	Duurzaamheid	-	-25.000	0	0	0	0	collegevoorstel	Subsidie monumentenglas verduurzaming
Volkshuisvesting	Beleid volkshuisvesting	350.000	pm	pm	pm	pm	pm	raadsvoorstel	SVn krediet Stimulerings- en Verzilverleningen (via
Volkshuisvesting	Beleid volkshuisvesting	430.000	pm	pm	pm	pm	pm	raadsvoorstel	SVn krediet Startersleningen (via begrotingswijziging 3, activastaat)
	Totaal		-232.000	-73.757	-43.757	-43.757	-43.757		

Bijlage 3: Derde begrotingswijziging 2024

Derde begrotingswijziging 2024

Omschrijving activiteit	Grootboek-rekening	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	Toelichting
Ambtswoning	473.000	Afschrijvingen	-935,00	-935,00	-935,00	-935,00	-935,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Crisisbeheersing en brandweer	473.000	Afschrijvingen	-432,00	-432,00	-432,00	-432,00	-432,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Huisvesting en ambulance	473.000	Afschrijvingen	0,00	0,00	0,00	0,00	3.934,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Ambtswoning	474.000	Toegerekende rente	-355	-336	-318	-299	295	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Crisisbeheersing en brandweer	474.000	Toegerekende rente	88	-155	-147	-138	-87	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Huisvesting en ambulance	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	327	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Accommodaties sport	473.000	Afschrijvingen	-304,00	-304,00	-304,00	-304,00	-304,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Groene sportvelden en terreinen	473.000	Afschrijvingen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Musea	473.000	Afschrijvingen	0,00	0,00	0,00	0,00	520,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Samenkracht en burgerparticipatie	473.000	Afschrijvingen	-667,00	-667,00	-667,00	0,00	0,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Soc. Werkvoorziening	473.000	Afschrijvingen	7.600,00	6.489,00	6.489,00	6.489,00	6.489,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Accommodaties sport	474.000	Toegerekende rente	-253	-6	0	6	314	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Groene sportvelden en terreinen	474.000	Toegerekende rente	-626	-25	-25	-25	530	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Musea	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	1.374	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Samenkracht en burgerparticipatie	474.000	Toegerekende rente	120	-27	-13	0	-55	Op basis van de activastaat bij de kadernota
WMO overig	473.000	Toegerekende rente	32.480	0	0	0	1.600	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Soc. Werkvoorziening	474.000	Toegerekende rente	560	528	198	68	125	Op basis van de activastaat bij de kadernota
OBS Ballum	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	126	Op basis van de activastaat bij de kadernota
BBS Hollum	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	126	Op basis van de activastaat bij de kadernota
BBS Nes	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	588	Op basis van de activastaat bij de kadernota
BWS	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	2.608	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Wegen, straten, pleinen	473.000	Afschrijvingen	-356,00	-356,00	-356,00	-356,00	-356,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Miegveld	473.000	Afschrijvingen	73.164,00	43.164,00	43.164,00	41.164,00	41.164,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Parkeerterreinen	473.000	Afschrijvingen	10.877,00	-799,00	-799,00	-799,00	3.149,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Veerdam	473.000	Afschrijvingen	-66,00	-66,00	-66,00	-66,00	-1.000,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Eigendommen	473.000	Afschrijvingen	206,00	206,00	206,00	206,00	206,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Openbare ruimte	473.000	Afschrijvingen	27.012,00	16.763,00	6.543,00	2.353,00	-5.297,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Riolering	473.000	Afschrijvingen	-5.133,00	-1.217,00	-1.217,00	-1.217,00	13.852,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Afvalinzameling algemeen	473.000	Afschrijvingen	-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	-11.295,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Afvalinzameling huishoudelijk	473.000	Afschrijvingen	-1.525,00	-1.525,00	-1.525,00	-1.525,00	-2.726,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Afvalinzameling bedrijven	473.000	Afschrijvingen	-367,00	-367,00	-367,00	-367,00	-367,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Omgevingsvergunningen	473.000	Afschrijvingen	0,00	0,00	0,00	750,00	0,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Wegen, straten, pleinen	474.000	Toegerekende rente	-185	-178	-171	-164	6.922	Op basis van de activastaat bij de kadernota

Derde begrotingswijziging 2024

Omschrijving activiteit	Grootboek-rekening	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	Toelichting
Openbare verlichting	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	819	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Miegveld	474.000	Toegerekende rente	140	50.823	37.960	37.096	37.848	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Parkeerterreinen	474.000	Toegerekende rente	1.473	4.056	-279	-263	178	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Passantenhaven	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	1.812	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Veerdam	474.000	Toegerekende rente	-5	-4	-3	-1	1.504	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Eigendommen	474.000	Toegerekende rente	10.463	-45	-49	-53	130	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Landerijen/Gronen	474.000	Toegerekende rente	678	678	678	678	678	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Openbare ruimte	474.000	Toegerekende rente	7.199	5.287	2.061	-114	13	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Strandrecreatie	474.000	Toegerekende rente	216	-24	-24	-24	680	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Riolering	474.000	Toegerekende rente	0	-2.977	-2.013	-1.989	1.646	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Afvalinzameling algemeen	474.000	Toegerekende rente	1.256	557	557	558	2.373	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Afvalinzameling huishoudelijk	474.000	Toegerekende rente	-335	-305	-274	-244	2.070	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Afvalinzameling bedrijven	474.000	Toegerekende rente	403	-69	-62	-55	150	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Begraafplaatsen	474.000	Toegerekende rente	0	0	0	0	311	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Omgevingsvergunningen	474.000	Toegerekende rente	195	-65	-65	-65	0	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Woningbedrijf Ameland	836.000	Huren	20.496,00	5.734,00	68.791,00	69.479,00	104.069,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	836.002	Huurderving	-410,00	-115,00	-1.376,00	-1.390,00	-1.861,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	421.000	Belastingen en heffingen	0,00	0,00	0,00	0,00	-1.401,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	433.000	Erfpacht	0,00	0,00	0,00	0,00	-7,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.020	Externe deskundigen	-25.000,00	0,00	0,00	0,00	-398,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.010	Verzekeringen	0,00	0,00	0,00	0,00	-478,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.090	Kosten dagelijks onderhoud	0,00	0,00	0,00	0,00	-1.500,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	432.000	Kosten planmatig onderhoud, etc.	0,00	0,00	0,00	0,00	-8.282,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.084	Kosten keukens, badkamers, etc.	0,00	0,00	0,00	0,00	-3.985,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.034	Contributies / lidmaatschappen	0,00	0,00	0,00	0,00	-38,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	411.090	Toerekening salariskosten BI.	-27.161,00	-55.679,00	-57.071,00	-57.071,00	-63.662,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024

Derde begrotingswijziging 2024

Omschrijving activiteit	Grootboek-rekening	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	Toelichting
Woningbedrijf Ameland	411.091	Toerekening salariskosten Buit.	0,00	0,00	0,00	0,00	-1.188,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	411.099	Toerekening salariskosten mat./mat.	0,00	0,00	0,00	0,00	-58,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	421.099	Toer. Belastingen mat. / mat.	0,00	0,00	0,00	0,00	-38,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.099	Toer. Overige kosten mat. / mat.	0,00	0,00	0,00	0,00	-552,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	473.099	Toer. Afschr. Mat. / mat.	0,00	0,00	0,00	0,00	-6.054,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	474.098	Toerek. Rente mat. / mat.	0,00	0,00	0,00	0,00	340,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.009	Overige bedrijfskosten	0,00	0,00	0,00	0,00	-66,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.094	Eenmalige lasten, projecten	-18.000,00	-36.000,00	0,00	0,00	-80,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.094	Eenmalige lasten, projecten	0,00	0,00	0,00	0,00	-1.374,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.094	Eenmalige lasten, projecten	0,00	0,00	0,00	0,00	-796,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	438.094	Eenmalige lasten, projecten	0,00	0,00	0,00	7.307,00	7.307,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Woningbedrijf Ameland	474.000	Toegerekende rente	0,00	0,00	0,00	0,00	5.432,00	Doorrekening SVB 2024 bij Kadernota 2024
Beleid volkshuisvesting	474.000	Toegerekende rente	-23.400	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Saldi van kostenplaatsen	473.099	Toegerekende afschrijvingen kpl. Materiaal/ materieel	31.670,00	16.945,00	-24.141,00	-24.141,00	-23.896,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Mutatie reserves	471.000	Toevoeging reserves	50.075,00	86.060,00	-10.344,00	-15.752,00	-20.147,00	Minder / meer toevoeging ABR GWA na doorrekening SVB bij kadernota 2024
Geldleningen en uitzettingen looptijd > 1 jaar	474.000	Toegerekende rente	251	141	-21	-75	2.280	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Saldi van kostenplaatsen	474.098	Toegerekende rente kpl. Mat/mat	6.796	3.636	737	-4.630	-2.343	Op basis van de activastaat bij de kadernota

Derde begrotingswijziging 2024

Omschrijving activiteit	Grootboek-rekening	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	Toelichting
Rente	474.000	Toegerekende rente	-37.032	-50.252	2.376	10.702	-33.329	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Rente	451.000	Rente langlopende geldleningen	0	0	0	0	43.105	Op basis staten langlopende leningen bij Kadernota 2024
Huisvesting binnendienst	473.000	Afschrijvingen	-4.342,00	-4.342,00	-4.342,00	658,00	658,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Huisvesting buitendienst	473.000	Afschrijvingen	76.610,00	-2.337,00	-2.337,00	-2.337,00	-2.337,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Huisvesting binnendienst	474.000	Toegerekende rente	-936	-1.089	-1.002	-915	518	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Huisvesting buitendienst	474.000	Toegerekende rente	808	28.854	-1.100	-1.053	1.437	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Materiaal/materieel	473.000	Afschrijvingen	31.670,00	16.945,00	-24.141,00	-24.141,00	-23.896,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Materiaal/materieel	473.099	Toegerekende afschrijvingen kpl. Materiaal/ materieel	-31.670,00	-16.945,00	24.141,00	24.141,00	23.896,00	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Materiaal/materieel	474.000	Toegerekende rente	6.796	3.636	737	-4.630	-2.343	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Materiaal/materieel	474.098	Toegerekende rente kpl. Mat/mat	-6.796	-3.636	-737	4.630	2.343	Op basis van de activastaat bij de kadernota
Totaal			212.986	70.194	18.889	21.688	63.881	

Bijlage 4: Nieuw beleid kadernota 2024

Lijst wensen en beleidsvoornemens bij Kadernota 2024			
omschrijving	financiële omvang	eenmalige of structurele lasten	startjaar
Ondersteuning van de griffie en raad	12.000	eenmalig	2025
Nieuwe put bluswatervoorziening	10.000	kapitaallasten	2024
Externe inhuur vervolgproces begeleid en beschermd wonen	35.000	eenmalig	2024
Herdenking WO	25.000	eenmalig	2025
Sloop van de Stelp	550.000	eenmalig	2025
Actualiseren lijst beschermde bomen binnen de bebouwde kom	24.000	eenmalig	2024
Vervanging bewegwijzeringsmasten	35.000	kapitaallasten	2024
Paardenbak Nes-Buren, onderhoud huidige locatie en onderzoek alternatieven	100.000	eenmalig	2025
Kosten verbreden fietspad langs Verbindingsweg	900.000	eenmalig	2024
Kosten impuls kwaliteit bestratingsmateriaal	1.450.000	verdeeld over meerdere jaren	2024
Quick scan en onderzoek naar het verbruik van particuliere zwembaden	25.000	eenmalig	2024
Subsidieregeling van gas naar elektrisch koken	20.000	eenmalig	2025
Onrendabele toppen Paasduinweg	350.000	eenmalig	2025
Huurdersorganisatie GWA	12.000	structureel	2024
Onrendabele toppen flexwoningen	150.000	eenmalig	2025
SVN Startersleningen	350.000	eenmalig	2025
Overbrugging uitstroom ivm pensioenen	70.000	eenmalig	2024
Electrische alternatieven vervangingsinvesteringen	350.000	kapitaallasten	2024
Aanvullende reservering cofinanciering Regio Deal	137.500	eenmalig	2024
Onttrekking Reserve Projecten ivm aanvullende reservering cofinanciering Regio Deal	-137.500	eenmalig	2024
Onttrekking Reserve Projecten ivm sloop van de Stelp	-550.000	eenmalig	2025
Onttrekking Reserve GWA ivm onrendabele toppen Paasduinweg	-350.000	eenmalig	2025
Onttrekking Reserve Projecten ivm onrendabele toppen flexwoningen	-150.000	eenmalig	2025
Onttrekking Reserve GWA ivm huurdersorganisatie GWA	-12.000	structureel	2024
Onttrekking Reserve Projecten ivm verbreden fietspad langs Verbindingsweg	-900.000	eenmalig	2024
Onttrekken Reserve Projecten ivm impuls kwaliteit bestratingsmateriaal	-1.450.000	verdeeld over meerdere jaren	2024

Bijlage 5: Vierde begrotingswijziging, nieuw beleid 2024

Vierde begrotingswijziging 2024 bij Kadernota 2024

Activiteitengroep	Omschrijving	Financiële omvang	2024	2025	2026	2027	2028	Toelichting
Bestuur	Ondersteuning griffie en raad	12.000	0	-12.000	0	0	0	
Openbare orde en veiligheid	Extra put bluswatervoorziening (investering)	10.000	-125	-125	-125	-125	-125	Afschrijvingen
Openbare orde en veiligheid	Extra put bluswatervoorziening (investering)	10.000	0	-45	-43	-40	-38	Toegerekende rente
Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	Externe inhuur begeleid wonen	35.000	-35.000	0	0	0	0	Onderzoek
Musea en culturele voorzieningen	Bijdrage provincie Friesland, herdenking WO II	25.000	0	-25.000	0	0	0	Bijdrage provincie
Infrastructuur	Sloop van de Stelp	550.000	0	-550.000	0	0	0	
Openbare ruimte	Onderzoek beschermde bomen binnen de bebouwde kom	24.000	-24.000	0	0	0	0	
Infrastructuur	Investering bewegwijzeringsmasten	35.000	-1.167	-1.167	-1.167	-1.167	-1.167	Afschrijvingen
Infrastructuur	Investering bewegwijzeringsmasten	35.000	0	-677	-653	-630	-607	Toegerekende rente
Openbare ruimte	Paardenbak Buren	100.000	0	-100.000	0	0	0	Eenmalige kosten
Infrastructuur	Kosten verbreden fietspad langs Verbindingsweg	900.000	0	0	-900.000	0	0	Eenmalige kosten
Infrastructuur	Kosten t.g.v. impuls kwaliteit bestratingsmateriaal	1.450.000	-235.000	-362.500	-362.500	-362.500	0	Eenmalige kosten
Energietransitie	Quick scan en onderzoek naar het verduurzamen van recreatieve zwembaden	25.000	-7.500	-17.500	0	0	0	
Energietransitie	Van gas naar elektrisch koken	20.000	0	-20.000	0	0	0	
GWA	Onrendabele toppen Paasduinweg	350.000	0	-350.000	0	0	0	
GWA	Huurdersorganisatie GWA	12.000	-7.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	
Volkshuisvestingsbeleid	Onrendabele toppen flexwoningen	150.000	0	-150.000	0	0	0	
Volkshuisvestingsbeleid	"Investering" SVN Startersleningen	315.000	0	0	-6.300	-6.300	-6.300	Toegerekende rente
Kostenplaats	Overbrugging pensioenenuitstroom	70.000	-8.750	-35.000	-26.250	0	0	
Kostenplaats	Extra investeringen i.v.m. elektrische alternatieven vervangingsinvesteringen (veeg-zuigmachine en 3 auto's met bak)	315.000	-8.125	-28.958	-28.958	-28.958	-28.958	Afschrijvingen

Vierde begrotingswijziging 2024 bij Kadernota 2024

Activiteitengroep	Omschrijving	Financiële omvang	2024	2025	2026	2027	2028	Toelichting
Kostenplaats	Extra investeringen i.v.m. elektrische alternatieven vervangingsinvesteringen (veeg-zuigmachine en 3 auto's met bak)	315.000	0	-1.138	-5.559	-4.979	-4.400	Toegerekende rente
Overige inkomsten en uitgaven	Cofinanciering Regiodeal (aanvullend op eerdere besluitvorming)	137.500	-137.500	0	0	0	0	Extra dotatie aan Reserve projecten Waddeneilanden
Overige inkomsten en uitgaven	Onttrekking Reserve projecten	530.000	0	550.000	0	0	0	Onttrekking aan Reserve projecten i.v.m. kosten sloop van De Stelp
Overige inkomsten en uitgaven	Onttrekking Reserve projecten	137.500	137.500	0	0	0	0	Onttrekking aan Reserve projecten i.v.m. extra toevoeging aan Reserve projecten Waddeneilanden
Overige inkomsten en uitgaven	Onttrekking Reserve GWA	350.000	0	350.000	0	0	0	Onrendabele top woningen Paasduinweg t.l.v. exploitatie GWA
Overige inkomsten en uitgaven	Onttrekking Reserve projecten	150.000	0	150.000	0	0	0	Onttrekking aan reserve projecten i.v.m. onrendabele top flexwoningen
Overige inkomsten en uitgaven	Onttrekking Reserve GWA	12.000	7.000	12.000	12.000	12.000	12.000	Kosten huurdersorganisatie t.l.v. exploitatie GWA
Overige inkomsten en uitgaven	Onttrekking Reserve projecten	900.000	0	0	900.000	0	0	Onttrekking aan Reserve projecten i.v.m. verbreding fietspad langs Verbindingsweg
Overige inkomsten en uitgaven	Onttrekking Reserve projecten	1.450.000	235.000	362.500	362.500	362.500	0	Onttrekken aan Reserve projecten i.v.m. impuls kwaliteit bestratingsmateriaal
Overige inkomsten en uitgaven	Extra toegerekende rente nieuwe investeringen		0	1.859	12.555	11.950	11.344	Rente-effect van doorbelastingen per saldo nihil
Overige inkomsten en uitgaven	Toegerekende salariskosten kpl. Personeel Binnendienst en Personeel Buitendienst		-8.750	-35.000	-26.250	0	0	Administratieve verwerking kpl. Personeel Binnendienst en Personeel Buitendienst
Overige inkomsten en uitgaven	Toegerekende afschrijvingen kpl. Materiaal/ materieel		-8.125	-28.958	-28.958	-28.958	-28.958	Administratieve verwerking kostenplaats Materiaal / materieel
Overige inkomsten en uitgaven	Toegerekende rente kpl. Mat./mat.		0	-1.138	-5.559	-4.979	-4.400	Administratieve verwerking kostenplaats Materiaal / materieel
Kostenplaatsen	Toegerekende salariskosten kpl. Personeel Binnendienst en Personeel Buitendienst		8.750	35.000	26.250	0	0	Administratieve verwerking kpl. Personeel Binnendienst en Personeel Buitendienst
Kostenplaats	Toegerekende afschrijvingen kpl. Materiaal/ materieel		8.125	28.958	28.958	28.958	28.958	Administratieve verwerking kostenplaats Materiaal / materieel
Kostenplaats	Toegerekende rente kpl. Mat./mat.		0	1.138	5.559	4.979	4.400	Administratieve verwerking kostenplaats Materiaal / materieel
			-84.667	-239.751	-56.500	-30.249	-30.251	

Bijlage 6: Raadsagenda (-akkoord) 2022 - 2025

<p>RAADSFRACTIES</p> <ul style="list-style-type: none"> - AmelandEén - Algemeen Belang Ameland - CDA Ameland Lokaal - Ameland '82 - PvdA Ameland - VVD 	<h1 style="text-align: center;">RAADSAGENDA(-AKKOORD) 2022-2025</h1> <p style="text-align: center;"><i>Raad verzoekt college B&W:</i></p> <p><i>(e/o) - Voorbereiden & Uitvoeren</i> <i>(e/o) - Plannen & Beleid maken</i> <i>(e/o) - Meenemen als aandachtspunt</i></p>
<p style="text-align: center;">FYSIEKE LEEFOMGEVING</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Verbeteren beeldkwaliteit o.a. beschermde dorpsgezichten, beginnen met aanpak bermparkeren, bij succes verbreden naar hele eiland. 1.2 Revitalisatie/reconstructie 2.0 dorpen en wijken: 10-15 jarenplan. <i>(combineren met 5.6)</i> 1.3 Positief sturen op beeldkwaliteit aan voorkant vergunningsprocessen, laagdrempelig voor burgers. <i>(evengoed voor vergunningsvrije zaken)</i> 1.4 Actualiseren lijst monumenten, karakteristieke- en beeldbepalende gebouwen < Q2-2023. 1.5 Ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen: anticiperen en actief tegengaan binnen de mogelijkheden. 1.6 Omgevingswet/-visie: benutten om te komen tot doelmatigere/gemakkelijkere werkprocessen voor organisatie en burger. 1.7 Behoud cultuurhistorisch medegebruik: blijvende aandacht, alertheid en lobby (proactief en preventief). 1.8 Natuur meerjarenplan: verantwoord recreatief gebruik, bescherming, onderhoud en herstel (samenwerking alle terreinbeheerders). 1.9 Blijvende aandacht veiligheid algemeen (specifiek scheepvaart boven de eilanden o.a. door toename risico's windparken). 1.10 Meer handhaving > prioriteiten: strijdig woninggebruik, verkeer, verrommeling, overlast/ergernissen.
<p style="text-align: center;">HUISVESTING</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 2.1 Evaluatie woningbouw en beleid 2018-2022 + Strategische inventarisatie huisvesting 2022-2032 > verwachte vraag per doelgroep en inzet beschikbare middelen zoals: bestaand aanbod, nieuwbouwlocaties en beleidsinstrumenten. Conclusies lange termijn koers. Uitvoeringsprogramma huisvesting 3 à 4 jaar. Het beeld is dat focus o.a. verlegd kan worden naar (pilots) kleinschalig wonen en ouderenhofjes, duurzame energie op wijkniveau, waken voor overaanbod. Bestaande voorzieningen: 't Anker in Buren, 't Noorderlicht in Nes, 't Hofje in Ballum nadrukkelijk meenemen in evaluatie / aanpak. 2.2 Personeelhuisvesting > korte termijn: overgangsafspraken en ruimte tijdelijke vergunningen > lange termijn: convenant gemeente met ondernemers en (maatschappelijke) organisaties "Duurzame Personeelhuisvesting Ameland". 2.3 Permanente aandacht bescherming en regulering woningmarkt d.m.v. beleidsoptimalisaties.
<p style="text-align: center;">DUURZAAMHEID & ENERGIETRANSITIE</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 3.1 Ameland wil klimaatdoelen 2050 in 2035 behaald hebben, tussendoel 2030: 85% alle gebouwen gebruiken lokale hernieuwbare energie. 3.2 Versnellen duurzamen gebouwen (1700+200+2500) door: 'Amelander Quick-Win Programma'. Extra ondersteuning lage inkomens bij energietransitie, actief stimuleren nieuwe rijkssubsidies. 3.3 Per gemeentelijk gebouw een plan voor de energietransitie. <i>(combineren met 7.6)</i> 3.4 Doorgaan met partners duurzame oplossingen energie opwek, conversie en opslag. Invloed zien te krijgen op consumentenprijzen bij nieuwe lokale duurzame energie opwek (momenteel nog onmogelijk vanwege wetgeving). 3.5 Stappenplan Amelander elektriciteits-/energienetwerk in balans. 3.6 Convenant / voorlichting: veilig en voldoende elektrisch laden bij logiesaccommodaties. 3.7 Ameland zelfvoorzienend in water >stap 1: notitie mogelijkheden en kosten inzichtelijk. 3.8 Notitie: strenger dan landelijke normen rondom energieverbruik (o.a. bouwbesluit, terrasverwarmers, privé zwembaden, etc.). 3.9 Klimaatadaptatie, circulariteit, stikstof en PFAS > nadruk op bewustwording en waar mogelijk praktisch en haalbaar aanvullend beleid. <i>(*CDA standpunt duurzaamheid: CDA wil een realistisch duurzaamheidsplan onafhankelijk van een eerder moment dan 2050, als dat 2035 is prima.)</i>
<p style="text-align: center;">SOCIAAL DOMEIN & ONDERWIJS</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 4.1 Nieuwbouw De Stelp > doorgaan op de ingeslagen weg, de raad verwacht medio 2022 een definitief ontwerp en kredietvoorstel, aandachtspunten: heldere (toekomst) visie op integratie met gebied, gebruiker centraal, optimale duurzaamheid / energieneutraal gebouw. <i>(*A'82 standpunt: wel Nieuwe Stelp, niet doorgaan op ingeslagen weg. *CDA benadrukt het project kritisch te volgen m.n. t.a.v. financiën.)</i> 4.2 Begeleid wonen: faciliteren initiatieven, nadrukkelijk ook kijken naar flexibele concepten, overwegen aanstelling verkenner/kartrekker. 4.3 Jeugdzorg: startnotitie meerjaren actieplan jeugdproblematiek en oplossingen (o.a. sociale, mentale en verslaving problemen, op positieve wijze inspelen op behoeften). 4.4 Ameland toegankelijk voor iedereen van project naar structurele aandacht (project uit 2013-2014). 4.5 Welzijnsorganisaties Ameland: financiële en kwalitatieve kaders stellen, organisatie(s) moeten als vanzelfsprekend inspelen op steeds veranderende noodzaak en vraag vanuit de bevolking. 4.6 Excellent onderwijs: invulling geven aan dit streven samen met zorg, welzijn, sport en maatschappelijk middenveld. Gedachte doorlopende leerlijnen (IKC's) verder bestuderen / uitwerken. 4.7 Armoedebeleid: meer lokaal inkleuren en daarbij ook kijken naar de vraag: wat kan met gemeenschap en waar is vangnet nodig?
<p style="text-align: center;">VEERVERBINDING & VERKEER</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 5.1 Vervoersvisie 2030-2040 > "combinatiescenario dynamisch autoluw en optimaliseren huidige situatie". Verkeer dynamisch kunnen sturen in tijd en locatie. Dynamische reductie (instrumenten) aantal auto's naar eiland. <i>(*Standpunt VVD: minder auto's naar het eiland geen doel op zich, wel reductie verkeersbewegingen op het eiland.)</i> 5.2 Betrouwbare veerverbinding korte termijn hoofdlijnen > blijvende oproep/lobby tot: 75 minuten dienstregeling, verbeteren vaargeul en pilot voorrang eilander auto's (voorbeeld Terschelling). 5.3 Betrouwbare veerverbinding lange termijn hoofdlijnen > proces ministerie IenW/RWS is leidend, raad voor Q2-2023 in positie brengen inz. concessie 2029, strategische positie gemeente in gehele bereikbaarheidsdossier versterken. 5.4 Convenant met (fiets)verhuurders e.d.: vrijwillig reduceren (e-)voertuigen op beperkt (fiets)wegennet. 5.5 Startnotitie: optimalisatie fiets- en wandelinfrastructuur. 5.6 Nieuw wegenonderhoudsplan + aanvullen reserves, benutten koppelkansen met duurzaamheid en klimaatadaptatie (o.a. infiltratie riool).
<p style="text-align: center;">ECONOMIE</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 6.1 Nieuw Toeristisch beleid ter besluitvorming aanbieden < Q4-2022. In samenhang brengen met gerelateerd beleid: horeca en detailhandel, vervoersvisie, etc. 6.2 Nieuw Horeca- en Detailhandelbeleid: voorzien van oplegger met besluiten over o.a.: terrassen, sluitingstijden, zoeklocaties, ontwikkelruimte per gebied, convenant veilig uitgaan, etc. 6.3 Nieuw Evenementenbeleid afstemmen op toeristisch beleid (voorkomen onnodige overlap). 6.4 Voorlichting 'Welkom in onze Wereld' koppelen aan producten en diensten die Ameland gebruiken als 'gratis' decor. Positieve integratie in de vezels van aanbieders. Van fietsparkeren tot omgang met natuur en zwerfafval, etc., etc. 6.5 Wisselende branchebrede vraagstukken waarbij een rol is weggelegd voor de gemeente projectmatig ondersteunen met specialisme en capaciteit (positieve voorbeelden: InBusiness en personeelhuisvesting). 6.6 Landbouw(beleid): omdenken(?) > gesprek en ontwikkelafspraken met agrariërs i.p.v. nieuw beleidsplan.
<p style="text-align: center;">BESTUUR, ORGANISATIE & FINANCIËN</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 7.1 Ameland Participeert: burgers, bedrijven en organisaties nog meer betrekken bij (beleids)ontwikkelingen. Komen tot een praktische standaard / handvest "participatie op Ameland" (wat werkt wel en wat niet, wat sluit aan bij de behoefte van de diverse doelgroepen? Hoe voorkom je een mismatch in verwachtingen en participatiemoehheid?). 7.2 Eilander beleid: Lange termijn > te bereiken effecten. Periodiek > integrale uitvoeringsprogramma's. 7.3 Waddenprogramma: "brede welvaart/leefbaarheid Waddeneilanden" > binnenhalen regionaal > co-financiering in gemeentebegroting 7.4 Financiën: durven investeren, tegelijk voorzichtig begroten en op peil brengen / houden reserves. 7.5 Belastingen: om opgaven en ambities te kunnen financieren kijken naar de belastingcapaciteit. Communicatie over gemeentefinanciën: tegelijk met de belastingaanslag burgers informeren met visueel overzicht gemeentebegroting / -jaarrekening. 7.6 Strategisch plan gemeentelijke gebouwen: wegen maatschappelijk nut/noodzaak van gebouwen nu en in de toekomst mede in relatie tot de duurzaamheidsopgave. 7.7 Integrale benadering: staand beleid en punten uit dit akkoord waar mogelijk koppelen (zonder verlies focus en resultaat). 7.8 Disclaimer: betreft akkoord op hoofdlijnen, partijen kunnen verschillende standpunten hebben over nadere invulling en uitwerking.